

KINNITATUD
Tallinna Laagna Lasteaed-Põhikooli direktori
käskkirjaga 21.09.2023 nr 1-2/5
Õppekava muudatused kooskõlastatud
õppenõukogu koosolekul 30.08.2023 nr 1-5/39
hoolekogu koosolekul 30.08.2023 nr 1-5/40

Tallinna Laagna Lasteaed-Põhikooli lasteaia õppekava

Tallinn 2023

SISUKORD

1.LASTEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA	4
1.1 Üldinfo	4
1.2 Lasteaia eripära	4
1.3 Rühmaliigid	5
2. ÕPPE-JA KASVATUSTEgevuse EESMÄRGID	5
3. ÕPPE-JA KASVATUSTEgevuse PÕHIMÕTTED	5
4. ÕPIKÄSITUS	6
5. ÕPPE-JA KASVATUSTEgevuse KORRALDUS	7
5.1 Lasteaia õppeaasta	7
5.2 Rühmade päevakavad	7
5.3 Õppeaasta temaatika, ürituste ning muusika- , liikumis-, ujumis- ja tugitegevuste õppeaasta plaan	8
5.4 Rühma aasta tegevuskava	8
5.5 Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine	9
5.6 Planeeritud õppe- ja kasvatustegevused	10
5.7 Õppe- ja kasvatustegevuse päeviku täitmine	10
5.8 Õppekäikude korraldamise alused	12
6. ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse SISU	12
6.1 Üldoskused	12
6.2 Õppe- ja kasvatustegevuse sisu ja lõimitud tegevused	14
6.2.1 Valdkond MINA JA KESKKOND	14
6.2.2 Valdkond KEEL JA KÕNE	15
6.2.2.1 Valdkond EESTI KEEL KUI TEINE KEEL	16
6.2.3 Valdkond MATEMAATIKA	17
6.2.4 Valdkond KUNST	18
6.2.6 Valdkond LIIKUMINE (sh ujumine)	19
6.3 ÕPPEMEETODID	Tõrge! Järjehoidjat pole määratletud.
6.3.1 VÄÄRTUSKASVATUS	20
6.3.2 ÕUESÕPE	20
6.3.3 MEEDIAKASVATUS	21
6.3.4 PROJEKTÕPE	21
7. LAPSE ARENGU HINDAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS	23
7.1 Lapse arengumapp	24
7.2 Lapse arenguestluste läbiviimise põhimõtted ja korraldus	24

8. LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED	25
8.1 ÜLDOSKUSED	25
8.2 Valdkond: MINA JA KESKKOND	29
8.3 Valdkond: KEEL JA KÕNE	31
8.4 Valdkond: MATEMAATIKA	37
8.5 Valdkond: KUNST	38
8.6 Valdkond: MUUSIKA	40
8.7 Valdkond: LIIKUMINE	42
9. LAPSE KOOLIVALMIDUSE HINDAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS	43
10. ERIVAJADUSTEGA LAPSE ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS	44
10.1 Lapse arengu hindamine, varajane sekkumine ja toetamine	44
10.2 Lapse arengu toetamise meeskond	46
10.3 Meeskonnaliikmete tegevussuunad erivajadusega lapse toetamisel	46
10.4 Erineva keelelise ja kultuurilise taustaga lapse toetamise põhimõtted	48
10.5 Andekate laste toetamise põhimõtted	49
10.6 Individuaalse arenduskava põhimõtted ja koostamine	49
11. LAPSEVANEMATEGA KOOSTÖÖ PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS	50
12. ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD	50
Lisa 1 LAPSE ARENGU JÄLGIMISE KAART SÕIME-, LIIT- JA AIARÜHMADELE	51
Lisa 2 LAPSE ARENGU HINDAMISE KAART ERIRÜHMADELE	65
Lisa 3 PERVASIIVSETE ARENGUHÄIRETEGA LASTE individuaalse arengu jälgimise kaart	72
Lisa 4 EESTI KEELE KUI TEISE KEELE ARENGU HINDAMISE KAART	90
Lisa 5 LAPSE KOOLIVALMIDUSKAART	92
Lisa 5A LAPSE KOOLIVALMIDUSKAART	94
Lisa 6 INDIVIDUAALNE ARENDUSKAVA	95
Lisa 7 INDIVIDUAALNE ARENDUSKAVA	98
Lisa 8 ARENGUVESTLUSE PROTOKOLL	101
Lisa 9 LAPSE ARENGU HINDAMISE KOKKUVÕTE	103

1.LASTEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA

1.1 Üldinfo

Lasteasutuse liik: Lasteaed-Põhikool
Aadress: P. Pinna 15, Tallinn 13615
Omandivorm: Tallinna linna munitsipalaasutus
Rühmade arv: 8

Visioon

VÄÄRTUSPÕHINE KOOL, MILLE EESMÄRGIKS ON LAPSE ARENGU TERVIKLIK JA MITMEKÜLGNE TOETAMINE.

Missioon

LUUA OPTIMAALSED TINGIMUSED RAHULOLEVA, VÕIMETEKOHASELT ENESEGA TOIME TULEVA LAPSE ARENEMISEKS.

Tunnuslause

ÜHESKOOS IGA PÄEVAGA PAREMAKS

1.2 Lasteaia eripära

Tallinna Laagna Lasteaed – Põhikool on omanäoline eesti õppekeelega asutus, kus saavad koos õppida erinevate hariduslike vajadustega lapsed.

Tallinna Laagna Lasteaed-Põhikool on lapsesõbralik õppeasutus, mis asetab lapse võimed, vajadused ja huvid kõige tähtsamale kohale. Õppeasutus pakub rahulikku õpikeskkonda, võimetekohast ja huvitavat õpet kõigile asutuse lastele, tugiteenuseid erivajadustega lastele (logopeedi ja eripedagoogi teenus, ravivõimlemine ja füsioteraapia, muusikateraapia) ning huvitegevust kõigile lasteaia lastele. Lasteaed-põhikool tegutseb alates 2023-2024.õppeaastast kogupäevakooli-lasteaed kontseptsiooni põhimõtetel. Kogupäevakooli-lasteaed kontseptsiooni raames on õppe- ja kasvatustöö lõimitud tugi- ja huvitegevustega.

Läbivaks meetodiks õppe- ja kasvatustöö läbiviimisel on üldõpetus. Õppe- ja kasvatustöös planeeritud tegevused on läbi mänguliste tegevuste lõimitud erinevate valdkondadega, metoodikatega ja meetoditega („Kiusamisest vaba lasteaed“, TEACCH, Knill-programm, keelekümblusmetoodika, projektõpe, aktiivõpe - õuesõpe, õppeaed ja elamusõpe). Lapse arenguvajadusi on toetatud arvestades tema individuaalset eripära, õpi- ja kasvukeskkond on kohandatud lapse eripära arvestades ning koostatud tegevuskavad vastavalt laste arenguvajadustele.

Õppe-ja kasvatustegevuse põhieesmärk on pühendada kogu õppeaasta vältel rohkem aega loodus-ja keskkonnahoiu teemadele läbi lasteaia igapäevategevuste, ürituste, konkursside, õppeprogrammide koostöös erinevate huvigruppidega. Eesmärk on väärtustada mitmekesisist looduskeskkonda, mõista looduse ja inimtegevuse seoseid ning suunata tarbima loodusressursse säästvalt ja vastutustundlikult.

Lasteasutuse traditsioonideks on rahvakalendri tähtpäevade tähistamine, õppekäigud, projektimeeskondade sh. tervisenõukogu, Liikuma Kutsuva Kooli poolt korraldatud tervist edendavad üritused ja teemanädalad, ühisüritused lastevanematega ning teiste huvigruppidega. Tähelepanu on pööratud muusikale, mis on lõimitud igapäevasesse õppetegevusse, toimuvad rühma- ja individuaalsed muusikategevused. Lasteaed on Lasnamäe lasteaedade laulupeo korraldaja ja eestvedaja.

Lasteaed kuulub Tervist Edendavate Lasteaedade võrgustikku, keelekümbelusasutuste võrgustikku ja on liitunud "Kiusamisest vabaks!" lasteaed programmiga.

1.3 Rühmaliigid

Lasteaias töötab 8 rühma, millest 5 rühma on erivajadustega laste rühmad.

Rühmaliikide moodustamine on paindlik, igal õppeaastal moodustatakse rühmaliigid vastavalt vajadusele. Lasteaias on loodud 1 sõimerühm, 2 aiarühma (sh 1 täielik keelekümbulusrühm) ja 5 erirühma (2 tasandusrühma, 1 kehapuudega laste rühm ja 2 pervasiivsete arenguhäiretega laste rühma).

2. ÕPPE-JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID

Lasteaia õppetöö toimub vastavalt Koolieelse lasteasutuse riikliku õppekavale, Tallinna Laagna Lasteaed-Põhikooli lasteaia õppekavale ja õppeaasta üldtööplaanile.

Õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärk on lapse mitmekülgne ning järjepidev areng kodu ja lasteasutuse koostöös.

Üldeesmärgist lähtuvalt toetab õppe- ja kasvatustegevus lapse kehalist, vaimset, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut, mille tulemusel kujuneb lapsel terviklik ja positiivne minapilt, ümbritseva keskkonna mõistmine, eetiline käitumine ning algatusvõime, esmased tööharjumused, kehaline aktiivsus ja arusaam tervise hoidmise tähtsusest ning arenevad mängu-, õpi-, sotsiaalsed- ja enesekohased oskused.

Laps on aktiivne õppija, omandab mängu-, õpi-, sotsiaalsed- ja enesekohased oskused läbi positiivse õppimise kogemuse ja tunnustamise.

Lapsel kujuneb arusaam tervise ja looduse hoidmise tähtsusest ning eetilistest käitumisest.

Õppe- ja kasvatustegevuse õppeaasta põhieesmärk on pöörata tähelepanu eesti keele õppele ja kultuuri väärtustamisele. Laiendada laste ettekujutust ja teadmisi maailma eri rahvaste kultuuridest.

Õppe- ja kasvatustegevuse raames pühendame aega tervise-, loodus- ja keskkonnahoiu teemadele läbi lasteaia igapäevategevuste, õppeaia tegevuste, ürituste, konkursside, õppeprogrammide ja koostöös erinevate huvigruppidega. Eesmärk on propageerida tervislikke eluviise, väärtustada mitmekesisest looduskeskkonda, mõista looduse ja inimtegevuse seoseid ning suunata tarbima loodusressursse säästvalt ja vastutustundlikult.

3. ÕPPE-JA KASVATUSTEGEVUSE PÕHIMÕTTED

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted tulenevad õppe- ja kasvatustegevuse eesmärkidest ja on arendava tegevuse aluseks lasteaias.

Tallinna Laagna Lasteaed-Põhikooli lasteaias õppekava lähtub õppe- ja arenguvaldkondade õppesisu ja tegevusi loomides üldõpetlikust põhimõttest.

Õppe- ja kasvatustegevustes arvestatakse lapse individuaalseid arenguvõimalusi. Õppimine toimub läbi mängu, toimub üldõpetusliku tööviisi rakendamine, soodustades lapse loovuse arengut, eduelamust, lapse tervise hoidmist ja edendamist ning lapse liikumist soodustamist ja liikumisvajaduse rahuldamist. Lasteasutuse ja kodu koostöös on loodud lapse arengut ja sotsialiseerumist soodustav turvaline kasvukeskkond, kus väärtustatakse nii eesti kui ka teiste rahvaste traditsioone ning kultuuride omapära.

Lasteaias on üldõpetusliku õppe- ja kasvatustegevuse aluseks teematerviklikkusel põhinevad nädalala-, kuu- ja projektiteemad. Õppe- ja kasvatustegevuse seob tervikuks lapse elust ning keskkonnast tulenev temaatika. Valitud teemasid käsitledes lõimitakse õpetuses ja kasvatuses erinevaid tegevusi. Tegevusteliikide valikul ja järjestamisel arvestatakse teemade sisu ja nõudeid päevakavale. Õppe- ja kasvatustegevused toimuvad lõimitud tegevustena.

Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel esitatakse kavandatava perioodi temaatika, eesmärgid, tegevused ja õppesisu. Tegevuste valikul arvestatakse õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgi, valdkondade lõimimist, vajalikke vahendeid ning koostöövõimalusi teiste huvigruppide vahel.

Kogupäevakooli-lasteaed kontseptsiooni raames on tugi- ja huvitegevused lõimitud lasteaias päevakavaga.

4. ÕPIKÄSITUS

Õppimise käsitluse aluseks lasteaias on muutuv õpikäsitus, mille aluseks on laia pedagoogilise repertuaariga õpetaja, koostöö planeerimine ja õppimine, lõimitud õppekava, lapsest ja tema huvidest lähtuv õppeprotsess, kus õpetaja väärtustab isiksuslikke erinevusi, toetab õppija kujunemist ennastjuhtivaks õppijaks ning oma igapäevatoos pöörab tähelepanu iga õppija arengule ja potentsiaali väljaarendamisele.

Õppimise olemus lapsest lähtuva käsitluse puhul:

- Õppimine on elukestev protsess, mille tulemusel toimuvad muutused käitumises, teadmistes, hoiakutes, oskustes jms. ning nende vahelistes seostes.
- Laps õpib oma keskkonnas aktiivselt tegutsedes matkimise, vaatlemise, uurimise, katsetamise, suhtlemise, mängu, harjutamise jms. kaudu.
- Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja läbiviimisel arvestatakse laste eripära: võimeid, keelelist ja kultuurilist tausta, vanust, sugu, tervises seisundit jms. Pedagoogid on laste arengu suunajad ning arengut toetava keskkonna loojad.
- Laps on õppe- ja kasvatustegevuses aktiivne osaleja ning tunneb rõõmu tegutsemisest. Last kaasatakse tegevuste kavandamisse, suunatakse tegema valikuid ning tehtut analüüsima.
- Tegevused tuginevad laste huvile ja on vaheldusrikkad.
- Laps saab tegutseda mitmekülgses keskkonnas, õppe- ja kasvatustegevuses luuakse tingimused, et arendada lapse suutlikkust:
 - 1) kavandada oma tegevust, teha valikuid;

- 2) seostada uusi teadmisi varasemate kogemustega;
- 3) kasutada omandatud teadmisi erinevates olukordades ja tegevustes;
- 4) arutleda omandatud teadmiste ja oskuste üle;
- 5) hinnata oma tegevuse tulemuslikkust;
- 6) tunda rõõmu oma ja teiste õnnestumistest ning tulla toime ebaõnnestumistega.

5. ÕPPE-JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS

5.1 Lasteaia õppeaasta

Lasteasutus korraldab õppe- ja kasvatustegevust õppeaastati.

- Õppeaasta algab 1. septembril ning kestab 31. augustini.
- 1.– 17. septembrini on rühma laste lasteaiaa kohanemise ning laste arengu jälgimise ja hindamise periood.
- 18. septembrist kuni 31. maini toimuvad lasteaia õppe- ja kasvatustegevused.
- Koolivaheaegadel on rakendatud vähemaktiivset õppe- ja kasvatustegevuste perioodi „mängunädal“, mille käigus toimub õpitu kordamine ja kinnistamine.
- 1. juuni - 31. august toimub õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade sisu kordamine, rõhuasetusega mängulistele tegevustele õues.

5.2 Rühmade päevakavad Kogupäevakooli- lasteaia üldpäevakava lasteaia

Õppe- ja kasvatustegevus tugineb rühma kogupäevakooli-lasteaed lasteaia üldpäevakavale ja rühma päevakavale (õppeaasta üldtööplaanis), mis määrab vastavalt laste eale päevarütmi, kus vahelduvad igapäevatoimingud, laste mäng, vabategevused ning õpetaja kavandatud õppe- ja kasvatustegevused.

Rühmade päevakava koostamisel on võetud arvesse rühma liiki, lasteaia päevakava, (lasteasutuse) rühma lahtiolekuaega ning laste individuaalseid vajadusi.

Kuni 3-aastastele lastele võimaldatakse üks kord päevas päevane uneaeg. 3- kuni 7-aastastele lastele on tagatud päevas vähemalt 1 tund puhkeajaga. Lapsed viibivad iga päev sõltuvalt ilmastikust 1-2 korda õues.

Tabel. Lasteaia üldpäevakava

Kellaaeg	Tegevus
7.00 – 8.30	Laste vastuvõtt ja infovahetus lastevanematega, individuaalsed/alarühma tegevused lastega, laste mäng.
8.30 – 9.00	Hommikusöök
9.00 – 12.30	Õppe- ja kasvatustegevused, laste mäng, õues viibimine.
12.00 – 13.00	Lõunasöök
13.00 – 15.00	Ettevalmistus puhkeajaks, puhkeaeg
15.00 – 15.30	Mängulised tegevused, individuaalsed/alarühma tegevused lastega
15.30 – 16.00	Õhtuode

16.00 – 19.00	Laste mäng toas/õues, individuaalsed/alarühma tegevused lastega, valiktegevused. Laste koju saatmine ja infovahetus lapsevanematega.
8.30-18.00	Huvitegevused.

Kogupäevakooli-lasteaia üldpäevakava lasteaias

Kellaeg	Tegevus
7.00 – 19.00	Õppe- ja kasvatustegevused Tugi (erirühmadel)- ja huvitegevused lõimitud lasteaiapäevakavaga.
8.30 – 9.00	Hommikusöök
12.00 – 13.00	Lõunasöök
13.00 – 15.00	Ettevalmistustoimingud puhkeajaks, puhkeae
15.30 - 16.00	Õhtuode

5.3 Õppeaasta temaatika, ürituste ning muusika-, liikumis-, ujumis- ja tugitegevuste õppeaasta plaan

Õppeaasta eesmärgid ja temaatika on fikseeritud lasteaed-põhikooli üldtööplaanis. Lasteaia õppeaasta eesmärgid, muusika-, liikumis-, ujumis-, ravivõimlemise ja tugitegevuste õppeaasta plaan ning nädala, kuu ja projektiteemade valik on esitatud asutuse üldtööplaanis ning kinnitatakse õppenõukogus. Õppeaasta temaatika toetab lasteaiapäevakava üldeesmärkide elluviimist ning õppe- ja kasvatustegevuse lõimumist, arvestades laste huvisid, ühiskonnas ja keskkonnas toimuvat. Lähtuvalt üldtööplaanist kavandavad rühmaõpetajad, muusika-, liikumis- ja ujumisõpetajad ning spetsialistid õppe- ja kasvatustegevuse perioodiplaanid (nädal/ kuu/poolaasta/projektiplaan, vm), kus märgitakse teema, eesmärgid, õppesisu ja -tegevused.

Lasteaia ürituste plaani koostamisel lähtutakse kooli eesmärkidest, traditsioonidest, rahvuslikest tähtpäevadest, teiste huvigruppide poolt planeeritud üritustest ning laste huvidest ja pedagoogide ning lastevanemate ettepanekutest.

Lasteaia õppeaasta üldtööplaan on paindlik, st vajadusel võimaldab teha muudatusi.

5.4 Rühma aasta tegevuskava 5.3 Lasteaia tegevuskava ja rühma tegevuskava

Õppeaastaks on koostatud pedagoogilise nõukogu poolt lasteaiapäevakava, mis on fikseeritud lasteaed-põhikooli õppeaasta üldtööplaanis.

Üldtööplaanis sisaldab lasteaiapäevakavas:

- Õppeaasta eesmärgid;
- Kogupäevakooli- lasteaiapäevakava;
- Mängunädalad. Aasta-, kuu-, nädala-, projektiteemad;
- Ürituste plaan;
- Liikumise-, ujumise-, muusika- ja tugitegevuste plaan.

Kogupäevakooli- lasteaia rühmade päevakava koostamisel on aluseks kogupäevakooli- lasteaed üldpäevakava ning rühm päevakava arvestab rühma spetsiifikat, laste vanust, eripära ja vajadusi.

Aasta-, kuu-, nädala-, projektiteemade planeerimisel on arvestatud õppeaasta eesmärkidega, lasteaia õppekavas esitatud valdkondade eeldatavate õpitulemustega.

Õppeaasta ürituste plaani koostamisel on arvestatud õppeaasta eesmärke ja temaatikat, laste huvisid, rahvuslikke tähtpäevi ja traditsioone, ühiskonnas ja keskkonnas toimuvat, pedagoogide ja lastevanemate ettepanekuid.

Liikumis-, ujumis-, muusika- ja tugitegevuste plaani koostamisel on arvestatud rühma laste vanust, eripära, erivajadusi ja laste vajadusi.

Õppeaasta üldtööplaani on paindlik, vajadusel võimaldab teha muudatusi.

Õppeaasta alguses koostavad rühmaõpetajad keskkonnas Eliis.ee rühmapäevikus rühma aasta tegevuskava koostöös rühma meeskonnaga (abi- ja tugipersonal, lapsevanemad).

Rühma tegevuskava koostatakse üheks õppeaastaks, milles lähtutakse rühma laste eripärast, eelmise perioodi eesmärkide analüüsist, lasteaia õppekavast ja rühma lastevanemate soovidest ning ettepanekutest.

Rühma aasta tegevuskavas on õppe- ja kasvatustöö eesmärgid, põhimõtted, korraldus, rühma iseloomustus.

5.5 5.4 Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine

Õppe- ja kasvatustegevus tugineb rühma päevakavale, mis määrab vastavalt laste eale päevarütmi, kus vahelduvad igapäevatoimingud, laste mäng, vabategevused ja pedagoogi kavandatud õppe- ja kasvatustegevused.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel arvestab pedagoog lapse arengutaset, vanust, eripära, vajadusi ning huve. Lapse kasvades ja arenedes lähtutakse õppesisu valikul üldjuhul põhimõttest – lähemalt kaugemale, üksikult üldisemale.

Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel lähtuvad pedagoogid Tallinna Laagna Lasteaed-Põhikooli õppekavast ja lasteaed-põhikooli aasta üldtööplaani.

- Rühma õppe- ja kasvatustegevuse planeerimisel koostavad õpetajad vastavalt teemale Eliis.ee keskkonnas nädala-, kuu- või projektiplaani, mis sisaldab: temaatikat, eesmärke, lõimitud valdkondi, õppesisu, meetodilist materjali, üritusi.
- Õppe- ja kasvatustegevuse plaanid on paindlikud, lähtuvad nädala-, kuu- või projektiteemast, lapse eripärast, eelmise perioodi õpitulemustest ja valdkondade arengu eeldatavatest tulemustest.
- Õppe- ja kasvatustegevus tugineb rühma päevakavale, mis määrab vastavalt laste eale päevarütmi, kus vahelduvad igapäevatoimingud, laste mäng, vabategevused ja pedagoogi kavandatud õppe- ja kasvatustegevused.

- Rühma õppe- ja kasvatustegevus viiakse läbi esteetilises ja turvalises ning individuaalseid ja/või ühistegevusi võimaldavas keskkonnas.
- Rühmaõpetajad koostavad Eliis.ee keskkonnas rühmale nädala-, kuu- või projektõppe plaani õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimiseks. Kavandatav periood on kokkuleppeliselt nädala-, kuu- või projektiplaan, mis esitatakse eelneva perioodi neljapäevaks eliis.ee keskkonnas. Plaanid kinnitab õppejuht. Rühma plaanid on välja pandud rühmade infostendile.
- Perioodil 1.september kuni 31.august koostavad rühmaõpetajad nädala-, kuu- või projektiplaanid.
- Pervasiivsete arenguhäiretega laste rühma õpetajad koostavad Eliis.ee keskkonnas lastele individuaalsed kuuplaanid.
- Tugispetsialistid- logopeed, eripedagoog, füsioterapeut, ravivõimlemise- instruktor ja muusikateraapia õpetaja koostavad õppeaastaks elektroonilise või paber kandjal tööpäeviku. Tööpäevik sisaldab laste nimekirja, tegevuste plaani, spetsialisti töögraafikut, lapse hetkeolukorra kirjeldust ja tegevuste eesmärgid õppeaastaks, infot jooksva töö kohta.
- Muusikaõpetajad koostavad Eliis.ee keskkonnas igale rühmale kuutööplaani. Õpetajad esitavad plaanid iga kuu viimaseks neljapäevaks.
- Liikumis- ja ujumisõpetajad koostavad oma valdkonna tegevuskava õppeaasta poolaasta plaani lõikes. Poolaasta plaanide koostamisel on arvestatud laste vanusegruppe, eripära, vajadusi ja vajadusel koostatakse individuaalsed tegevuskavad.

Erivajadustega laps

- Erivajadustega lapse arenguvajaduste toetamiseks tehakse vajadusel muudatusi või kohandusi lapse kasvukeskkonnas (tegevuste plaanid, mängu- ja õppevahendid, ruumid, õppe- ja kasvatusmeetodid jm).
- Erivajadustega lapse, sealhulgas andeka lapse arengu toetamine lasteaias toimub meeskonnatööna.
- Rühma pedagoogid koostavad õppeaasta algul koostöös logopeedi/eripedagoogi jt tugispetsialistidega ning lapsevanemaga lapsele individuaalse arenduskava. Vähemalt üks kord õppeaastas tehakse kokkuvõtte individuaalse arenduskava rakendumisest, arengukeskkonna sobilikkusest ning lapse edasistest vajadustest.

5.6 5.5 Planeeritud õppe- ja kasvatustegevused

Planeeritud õppe-ja kasvatustegevused toimuvad lõimitult:

- tegevuse kestus ei ole reglementeeritud, üks tegevus läheb sujuvalt üle teiseks, kooskõlas planeeritud nädala- kuu-, projektiteemaga;
- tegevused on lõimitud ja kooskõlas rahvatraditsiooni tähtpäevade-, pühade-, ürituste- ja muu ümbriseva elu sündmustega, kooskõlas lasteaias õppekava ja lasteaed-põhikooli õppeaasta üldtööplaaniga.
- tegevused on individuaalsed-, alarühma- või grupitegevused, arvestades laste vanust, eripära, vajadusi ja võimeid.

5.7 5.6 Õppe- ja kasvatustegevuse päeviku täitmine

Õppe- ja kasvatustegevuse päevik (edaspidi *päevik*) on lasteasutuse õppe- ja kasvatustegevuse dokument, milles määratletakse andmed rühma laste ja nende vanemate (eestkostjate) ning õppe- ja kasvatustegevuse kohta ühel õppeaastal. Igal rühmal on oma päevik, mis asub ELIIS.ee keskkonnas. Lasteasutuses kavandatud ja läbiviidud õppe- ja kasvatustegevus kajastub rühma päevikus ELIIS.ee keskkonnas.

Päevik on lasteasutuse õppe- ja kasvatustegevusalane kohustuslik dokument, mille täitmise kord on kehtestatud haridus- ja teadusministri määrusega. Päevik on kasutusel kõikides rühmades. Päeviku täitmise üle teostavad kontrolli lasteasutuse direktor ja õppejuht.

Rühma õpetaja koostab iga õppeaasta alguses päevikusse rühma tegevuskava, kus on kirjeldatud rühma õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, põhimõtted, korraldus ja rühma iseloomustus.

Õpetaja kannab päevikusse:

- 1) andmed lapse kohta, sh lapse nimi, sünniaeg ja elukoht;
- 2) andmed vanemate (eestkostjate) kohta, sh vanemate nimed ja kontaktandmed;
- 3) õppeaasta eesmärgid ja põhimõtted nende täitmiseks;
- 4) tööplaanid: nädala-/kuu-/ või projektiplaani;
- 5) andmed läbiviidud õppe- ja kasvatustegevuste kohta (õppe- ja kasvatustegevuse päeva kirjeldus ja päeva kokkuvõte)

Tööplaanid: nädala-/kuu-/ või projektiplaani koostab õpetaja (sh muusikaõpetajad) ELIIS.ee keskkonnas hiljemalt iga nädala või kuu viimaseks neljapäevaks.

Liikumis- ja ujumisõpetaja ning tugispetsialistid esitavad poolaasta tööplaanid/päevikud õppejuhi poolt esitatud kuupäeval.

Andmed kavandatud ja läbiviidud õppe- ja kasvatustegevuste kohta kannab õppe- ja kasvatustegevust läbiviiv õpetaja/tugispetsialist päevikusse samal päeval.

Muudatused planeeritust kajastatakse päevikus päeva kokkuvõtte osas.

Nädala-/kuu-/projektiplaani ja õppe- ja kasvatustöö päevakirjelduse teeb õpetaja ELIIS.ee keskkonnas lapsevanemale avalikuks.

Õppe- ja kasvatustegevuste kajastamine päevikus on kooskõlas nädala-/kuu- või projektiplaaniga.

Nädala-/kuu- ja projektiplaanis on kajastatud teema, valdkondade eesmärgid ja tegevused.

Projektiplaani koostamine

- Pedagoogiline dokumenteerimine - kirjalikud märkmed, mõtte- ja mõistekaardid, laste kunstitööd ja vaba aja joonistused, laste ütlused - aitab projekti kulgemist analüüsida ja planeerida edasisi tegevusi. Projekti käigus saadud pedagoogiline dokumenteerimine kogutakse lapse kasvumappi.
- Õpetajad koostavad kindla vormi alusel rühmade mänguliselt lõimitud projektiplaani hiljemalt eelneva kuu viimaseks neljapäevaks ELIIS keskkonnas. Õppejuht vaatab vormistatud projektiplaanid üle ja teeb vajadus projektiplaani muudatusettepanekuid.
- Projektiplaanid on ELIIS-is lapsevanemale avalikustatud.
- Projektiplaanis tuuakse välja kuu eesmärgid, temaatika, planeeritavad projekti tegevused. Projekti käigus lisanduvad eesmärgid toetavad rühma meeskonna ja ka laste poolt läbi

mõeldud õppetegevused. Projekti lõppedes koostatakse projekti kokkuvõte, vesteldes lastega, tuues välja, mida uut lapsed õppisid, mis kõige enam meeldis, mis oli keerukas, mis oli eriti põnev jne. Projekt lõpeb eesmärkide põhise analüüsiga.

- Projekti käigus tehtud erinevaid kunstitöid eksponeeritakse vanematele jooksvalt.
- Muusikaõpetaja lõimib muusikategevused rühma projektikava temaga.
- Projekti tegevuste kajastamine toimub igapäevaselt ELIIS keskkonnas.

5.8 5.7 Õppekäikude korraldamise alused

Õppekäik on õppe- ja kasvatustööd toetav tegevus, mis on kooskõlas lasteaia ja rühma eesmärkidega. Õppekäigu valmistavad ette pedagoogid, kaasates lapsevanemaid ning arvestades laste vanust, rühma eripära jms.

Õppekäike (ekskursioone ja matku) korraldatakse vastavalt Tallinna Laagna Lasteaed-Põhikooli õppekäikude läbiviimise korrale.

6. ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse SISU

6.1 Üldoskused

Õppekavas eristatakse nelja üldoskuste rühma:

- 1) mänguoskused;
- 2) tunnetus- ja õpioskused;
- 3) sotsiaalsed oskused;
- 4) enesekohased oskused.

Üldoskuste kujunemist toetatakse kõigi õppe- ja kasvatustegevuste kaudu, erinevate valdkondade sisusid lõimides.

Mänguoskused

Mäng on eelkooliealiste laste põhitegevus, mille käigus areneb lapse isiksus tervikuna, kaasa arvatud emotsionaalne, sotsiaalne, füüsiline ja intellektuaalne areng. Mänguline tegevus on lastele huvitav ja vastab kõige paremini lapse vajadustele. Mäng on laste iseseisev, vaba ja spontaanne tegevus tegutsemisrõõmu enda pärast. Lapsed mängivad sellepärast, et mäng pakub huvi, pinget ja põnevust. Mängija jaoks ei ole tähtis midagi luua, vaid olulisim on osalemine mängus, võimalus ette kujutada mitmesuguseid sündmusi ning läbi mängida erinevaid rolle ja olukordi.

Mängides areneb lapse mõtlemine, loomingulised võimed, kujutlused, arusaamad. Mängimine aitab lastel omandada keelt ja arendada sotsiaalseid oskuseid, sealhulgas oskust teha koostööd teiste inimestega. Mäng on lapse kõige loomulikum ja eakohasem õppimise viis. Mängus kujuneb lapsel valmidus õppida ja iga mängukogemus on ühtlasi õpikogemus.

Mängides koos teiste lastega, õpib laps arvestama mängukaaslaste soove ja huve ning kooskõlastama oma mänguideid teiste lastega. Samuti õpib laps kasutama mängureegleid ja teisi aitama. Mängides arenevad ka lapse kehalised võimed.

Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus. Mängus väljenduvad lapsel tekkinud seosed omandatud teadmiste ja reaalsete tegevuste vahel.

Tunnetus- ja õpioskused

Tunnetusoskused on oskused tahtlikult juhtida oma taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni. Erinevaid tunnetusprotsesse (taju, tähelepanu, mälu, arutlemine) on sageli raske eristada, sest nad toimivad koos.

Õpioskuste all mõistetakse lapse suutlikkust olla huvitatud ümbritsevast, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel. Lapsed õpivad erinevates tegevustes: läbi mängu, suhtlemise, matkimise, loomise, vaatlemise, uurimise, mõtestamise, katsetamise, harjutamise jms.

Sotsiaalsed oskused

Sotsiaalsete oskuste all mõistetakse lapse oskusi teistega suhelda, tajuda nii iseennast kui ka partnereid, võtta omaks väärtusi ja lähtuda eetilistest tõekspidamistest. Peamine osa laste sotsiaalsest arengust toimub suheldes oluliste täiskasvanute ja eakaaslastega. Lasteaed on kodu kõrval teine väga oluline koht lapse sotsiaalse arengu kujundajana. Lasteaia psühhosotsiaalne keskkond, mida õpetajad loovad, moodustab raamistiku sellele, kuidas lapsed hakkavad käituma üksteise suhtes ning kuidas areneb lapse arusaamine sellest, mis on lubatud ja mis mitte.

Enesekohased oskused

Enesekohaste oskuste all mõistetakse lapse suutlikkust eristada ja teadvustada oma oskusi, võimeid ja emotsioone, juhtida oma käitumist (lapse mina-pildi tekkimine, enesehinnang, eneseanalüüsi oskus). Enesekohaseid oskuseid omandatakse järk-järgult, seetõttu on see lapsele ning teda suunavale täiskasvanule aeganõudev, kuid samas järjepidev õpetamise, õppimise ja harjutamise protsess. Oluline on sisendada lapsele järjekindlalt usku oma võimetesse ja ülesannetega toimetulekusse, toetada tema eneseteadvuse arengut, tunnustada saavutatut.

Eneseteenindamine eelkoolieas seostub elementaarsete hügieeni-, riietumis-, söömis- ja korraharjumuste kujundamise ning kinnistamisega nii kodus kui lasteaias. Oluline on kujundada ühiseid nõudmisi lasteaia ja kodu vahel.

Lasteaia päevakava erinevate momentide juurde kuulub ka eneseteenindamise ja tervislike igapäevatoimingute praktiline harjutamine ning lapsele vajalike iseendaga toimetuleku kogemuste kinnistamine. Tähtis on kujundada lastes positiivne suhtumine söömisesse, lõunauinakusse, riietumisse, hügieeni, mänguasjade koristamisse ja korraharjumustesse.

6.2 Õppe- ja kasvatustegevuse sisu ja lõimitud tegevused

Õppe- ja kasvatustegevuse seob tervikuks lapse elust ja ümbritsevast keskkonnast tulenev temaatika. Valdkondade kaupa esitatud õppesisu ja -tegevuste lõimimisel lähtutakse üldõpetuslikust põhimõttest. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel lõimitakse järgmisi tegevusi: kuulamine, kõnelemine, lugemine ja kirjutamine, vaatlemine, uurimine, võrdlemine, arvutamine ning mitmesugused liikumis-, muusika- ja kunstitegevused.

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, sisu, kavandamine ja korraldus ning lapse arengu eeldatavad tulemused esitatakse seitsmes valdkonnas (edaspidi valdkond):

- mina ja keskkond;
- keel ja kõne;
- matemaatika;
- kunst;
- muusika;
- liikumine.

6.2.1 Valdkond MINA JA KESKKOND

Erinevate valdkondade käsitlemise kaudu aidatakse lapsel tunda õppida ja mõistma teda ümbritseva maailma ja tema enda erinevaid arengutahke. Samuti toetatakse vajalike alushariduse teadmiste ja – oskuste ning väärtushinnangute kujunemist, mis aitavad lapsel edaspidi õppimist jätkata ning oma igapäevaste toimingutega hakkama saada.

Väikese lapse arengus on olulisel kohal kasvukeskkond ja teda ümbritsevad inimesed, mis mõjutavad tema väärtushinnangute kujunemist, suhteid teiste inimestega ja lapse õppimiskogemusi. Valdkond Mina ja keskkond annab õppeprotsessile temaatilise sisu, mis võimaldab teemade, valdkondade ja eri tegevuste ulatuslikku lõimumist rühmade tasandil lähtuvalt lapsest.

Valdkond Mina ja keskkond sisu:

- **Sotsiaalne keskkond**

- 1) Mina ja perekond (mina ise, perekond, sugulased, kodu ja lasteaed, kool)
- 2) Kodu ja kodumaa (kodu, kodulinn, kodukoht, kodumaa)
- 3) Mina ja kultuur (eesti rahva kombed, teised rahvad Eestis ja mujal maailmas, üldinimlikud väärtused ja tunnustatud käitumisreeglid, sallivus ja demokraatia).
- 4) Mina ja tervis

Terviseõpetus ja –kasvatus on eesmärgistatud järjepidev protsess. Tervisesõbralike harjumuste kujunemist toetatakse sihipäraselt lasteaias igapäevatoimingutes ning tihedas koostöös lapsevanematega.

Terviseõpetus ja –kasvatus lähtub kolmest põhiprintsiibist:

- Lapse arengule ja tervisele soodsate tingimuste loomine - eakohane päevakava, küllaldane liikumine värskes õhus ja tervislik toit;
- Tervishoiu ja tervislike käitumisharjumuste kujundamine, tervise hoidmise vajalikkuse ja võimaluste mõistmine;
- Terviseedenduse alase koostöö arendamine laste, tervisenõukogu, lasteaia personali ja lastevanemate vahel.

Tervisetemaatika on lõimitud igapäevases õppe- ja kasvatusprotsessis ning on käsitletud erinevate teemanädalate raames. Käsitletavat tervise teemade valdkonnad on: tervis ja tervise väärtustamine; tervislik toitumine; aktiivne liikumine; inimkeha tundmine (sh meeleelundite tundmine ja tervis); emotsioonid (sh toimetulek negatiivsete emotsioonidega); sallivus ja demokraatia; sotsiaalne ja vaimne tervis (sh uni ja puhkus); hügieen ja bakterite maailm, hammaste tervis; turvalisus ja ohutus (ruumides, õuealal, tänaval, looduses); tervisesõbralik/ohutu käitumine, tervist kahjustavate tegevuste vältimine; esmaabi algõpetus.

• Looduskeskkond

- 1) Mina ja loodus (kodukoha loodus, elus- ja eluta loodus jne).
- 2) Mina ja elukeskkond (muutused looduses, meie igapäevane ilmastik, aastaajad).
- 3) Loodushoid (inimese mõju loodusele, heaperemehelik käitumine).

• Tehiskeskkond

- 1) Tehnika ja transport (erinevad ehitised, kodutehnika, virtuaalkeskkond).
- 2) Liiklus ja turvalisus (transpordivahendid, sh jalgrattad jms, ohutu liiklemine, turvavarustus jms) Liiklusõpetus– ja kasvatus on eesmärgistatud, lõimitud ja süsteemne protsess, mille käigus laps omandab vajalikud algteadmised, oskused ja harjumused ohutuks liiklemiseks jalakäijana. Tutvub erinevate sõidu- ja transpordivahenditega ning nende liikumise omapäraga. Koolieelses eas toimub lapse ohutu käitumise põhitõdede omandamine täiskasvanu eeskujul. Liiklusõpetuses käsitletavat teemasid on: sõidutee ületamine, ülekäigurada, valgusfoor, liiklusmärgid ja nende tähendused; liikluseeskiri; liiklusvahendite liigid ja nende omapära; turvavarustuse kasutamise vajalikkus (helkur, kiiver, turvatool jms) jalgrattaga liiklemine; lasterühmaga liiklemine tänaval ja ühissõidukis; liiklemine erinevates ilmastikuoludes.
- 3) Mina ja töö (erinevad ametid, tööriistad ja vahendid).
- 4) Säästlik tarbimine (jätmed, tarbimine, säästev vahendite/materjalide kasutamine jms).

6.2.2 Valdus KEEL JA KÕNE

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- tuleb toime igapäevases suhtlemises;
- kasutab kõnes õiget hääldust, sobivaid grammatilisi vorme ja mitmekesisist lauseehitust;
- tunneb huvi lugemise, kirjutamise ja lastekirjanduse vastu, on omandanud lugemise ja kirjutamise esmased oskused.

Valdkonna Keel ja kõne sisu:

- Keelekasutus: hääldamine, sõnavara grammatika.
- Suhtlemine, jutustamine ja kuulamine.
- Lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- lähtutakse põhimõttest, et kõnearendus on lapse kõne ja suhtlemise sihipärane arendamine, kus last õpetatakse eelkõige keelevahendeid (uusi sõnu, sõnavorme ja lausemalle) kasutama suhtlemisel, teadmiste omandamisel, oma tegevuse kavandamisel;
- peetakse oluliseks, et lapse kõne arengut toetatakse kõikides tegevustes (mängimine, käelised tegevused, liikumis- ja muusikategevused ning igapäevatoimingud); lapsele luuakse kõnekeskkond, kus ta kuuleb teiste kõnet ning tal on vaja ja ta saab ise kõnelda; laps õpib rääkima reaalses suhtlussituatsioonides, tegutsedes koos täiskasvanuga;
- suunatakse lapsi ettelugemise, dramatiseerimise, ümberjutustamise, joonistamise, oma raamatute koostamise jm tegevuste kaudu kirjandust mõistma ja hindama; ettelugemiseks valitakse žanriliselt mitmekesiseid raamatuid, et toetada lugemishuvi, lugemis- ja kirjutamisvalmiduse kujunemist;
- õpetatakse lugemise ja kirjutamise esmaseid oskusi (häälikupikkuse eristamine, sõnade häälimine jmt) mänguliselt ja igapäevategevustega seostatult;
- mitmekesistatakse kirjutamise harjutusi, kasutades erinevaid vahendeid, värvusi jmt.

6.2.2.1 Valdkond EESTI KEEL KUI TEINE KEEL

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- tunneb huvi eesti keele ja kultuuri vastu;
- soovib ja julgeb eesti keeles suhelda nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega;
- tunneb ära ja saab aru eestikeelsetest sõnadest ning lihtsamatest väljenditest;
- kasutab lihtsamaid eestikeelseid sõnu ja väljendeid igapäevases suhtlemises.

Valdkonna Eesti keel kui teine keel sisu:

- kuulamine;
- kõnelemine;
- Eesti kultuuri tutvustamine.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- peetakse oluliseks eesti keelt kuulata ja omandada keeleoskus tegevuste käigus, kus sõnalist suhtlemist toetab kontekst (nt ümbritsevad esemed jmt);
- pööratakse erilist tähelepanu erinevate meelte kaasamisele ja näitlikustamisele: kasutatakse miimikat, kehakeelt, žeste, intonatsiooni, muusikat, rütmi ja mitmesuguseid näitlikke vahendeid;
- suunatakse last õpitavat keelt kasutama igapäevategevustes ning suhtlemisel, luuakse selleks lapsi huvitavaid olukordi, sh väljaspool lasteaeda (kauplus, teater, spordivõistlus, õppekäik jm);
- korratakse õpitud erinevates kontekstides ja suhtlussituatsioonides, keeleõpet seotakse teiste tegevustega – liikumine, laulmine, käeline tegevus, vaatlemine jm;

- vestlusteemade valimisel lähtutakse lapse kogemustest, samateemalistest vestlustest rühmas või kodus (emakeeles);
- valitakse mitmekesiseid pildirikkaid ja lihtsama keelega raamatuid ettelugemiseks ja ühiseks lugemiseks;
- pedagoog rõhutab õige kõne mudelite kasutamist ning osutab vigadele delikaatselt, sõna või fraasi korrektsena korrates.

6.2.3 Valdkond MATEMAATIKA

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- rühmitab esemeid ühe-kahe tunnuse alusel ja võrdleb esemete hulki;
- järjestab esemeid suuruse ja asenditunnuste põhjal;
- tunneb lihtsamaid ajamõisteid ja kirjeldab ning järjestab oma igapäevategevusi;
- mõtestab loendamistegevust ja seoseid arvude reas;
- mõistab mõõtmistegevust ja olulisemaid mõõtühikuid;
- tunneb ja kirjeldab geomeetrilisi kujundeid;
- näeb matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes.

Laps vaatleb ja uurib esemeid, nähtuseid ning tunnetab maailma erinevate meeltega. Laps õpib esemeid, nähtuseid kirjeldama: alguses täiskasvanu abiga, hiljem iseseisvalt. Lapse kasvades areneb tema sõnavara, eneseväljendusoskus ning ta kirjeldab esemeid järjest detailsemalt. Matemaatikast arusaamine tugineb käelistele, sõnalistele ja mõttelistele tegevustele, mille abil laps hakkab ruumis ja ajas orienteerumisel kasutama erinevaid oskussõnu.

Valdkonna Matemaatika sisu:

- hulgad, loendamine ja arvud, arvutamine;
- suurused ja mõõtmine;
- geomeetrilised kujundid.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- suunatakse last nähtuste ja esemete maailma korrastama, kujundama, selles orienteeruma, mille tulemusel laps avastab esemetevahelisi seoseid, leiab esemete erinevusi ja sarnasusi, oskab esemeid järjestada, rühmitada ja loendada;
- harjutatakse last määrama enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteeruma ajas ja kasutama vastavaid mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks;
- seostatakse mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud matemaatikaga, suunates sealjuures last kasutama erinevaid aistinguid: kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistingut;
- suunatakse last ümbritsevat keskkonda matemaatiliselt kirjeldama (arvud, mõõtühikud, kujundite nimetused jm);
- toetatakse üldistuseni jõudmist ja mõistete kujundamist – erinevates objektides sarnaste ning erinevate tunnuste ja omaduste vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise kaudu.

6.2.4 Valdkond KUNST

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest;
- kujutab isikupäraselt ümbritsevaid esemeid, sündmusi ja oma kujutlusmaailma;
- vaatleb, kirjeldab ja kujundab ümbritsevat ja tarbeesemeid;
- kasutab õpitud voolimis-, joonistamis- ning maalimisvahendeid ja -võtteid;
- kasutab materjale ja tööriistu ohutult ning sihipäraselt;
- vaatleb kunstiteoseid ja kirjeldab nähtut.

Kunstitegevused (joonistamine, maalimine, voolimine, meisterdamine, kleepimistöö) stimuleerivad lapse loovust ja üldist aktiivsust. Loovus annab lapsele võimaluse innovatsiooniks, interpreteeringuteks, uurimusteks ning analüüsiks. Kunstitegevused arendavad lapse kehataju ja ruumilist mõtlemist, vaatlusoskust ning vormi- ja värvitaju. Laps õpib tundma ja kasutama erinevaid materjale ning töövahendeid, areneb valikute tegemise oskus.

Valdkonna Kunst sisu:

- Kujutamine ja väljendamine, mõtete, tunnete edasiandmine nähtaval kujul.
- Kujundamine: objektile esteetilise lisaväärtuse andmine.
- Tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine.
- Kunstiteoste vaatlemine, vestlused kunstiteosest, kunstist.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- antakse lapsele võimalus saada elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning tal on võimalus väljendada oma maailmanägemist;
- suunatakse last vaatlema ning voolides, joonistades, maalides ja meisterdades kasutab laps vaatlustel tehtud tähelepanekuid;
- kasutatakse teemasse sisseelamiseks mängu, muusikat, lihtsat lavastust, jutu lugemist jne;
- arvestatakse, et lapse jaoks on oluline loomiseks ja lahenduste leidmiseks teha katsetusi ning avastusi, otsida ja saada vastuseid tekkinud küsimustele, omandatud oskusi rakendada ja loovalt kombineerida;
- julgustatakse last kasutama ja katsetama tema enda pakutud lahendusi töö mitmekesistamiseks ning ergutatakse lapse kujutlus- ja algatusvõimet, jälgides, et säiliks lapse isikupärane eneseväljendus;
- viiakse kunstitegevusi läbi ka õues, samuti kasutatakse kunstitegevust teiste valdkondade õppe- ja kasvatustegevuste osana, joonistatakse nii paberile, kivile, puidule, liivale või kombineeritakse erinevaid materjale;
- suunatakse last tehtut analüüsima, selgitama, miks ta kujutas esemeid, nähtusi just sellisel viisil, milliseid materjale ja tehnikaid kasutas ning kuidas tööga rahule jäi. Kaaslaste töodesse tolerantse suhtumise kujundamisele aitab kaasa, kui analüüsitakse nii laste töid kui ka kunstiteoseid ning põhjendatakse oma hinnangut.

6.2.5 Valdkond MUUSIKA

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- tunneb rõõmu ja huvi muusikast
- suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale;
- suudab ennast loovalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu;
- suudab musitseerida nii rühmas kui ka üksi.

Muusikalised tegevused on lapse vaimse ja füüsilise arengu toetajad.

Muusikalis-emotsionaalsete elamuste kaudu arendatakse eelkoolieas lapsel loomingulist aktiivsust, kujundatakse väärtushinnanguid ja sotsiokultuurilisi pädevusi.

Erivajadustega lastele pakume muusikateraapiat ja rütmikat, mis toetab arengut, eneseväljendust, aitab maandada lapse pingeid ning kogeda saavutuselamust.

Valdkonna Muusika sisu:

- laulmine
- muusika kuulamine
- muusikalis-rütmiline liikumine
- pillimäng

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- on esikohal emotsionaalne ja aktiivne muusikaalane tegevus;
- kujundatakse ja arendatakse lapse muusikalis-loomingulisi võimeid, samuti kultuurilis-sotsiaalset aktiivsust ning väärtushinnanguid;
- arvestatakse lapse individuaalseid eeldusi ning toetatakse eduelamusele ja tunnustusele;
- kasutatakse muusikat lõimiva tegevusena ka teistes õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades nagu Keel ja kõne, Kunst jne; muusika on igapäevaelu osa, nii argi- kui ka pidulike sündmuste puhul;
- seostatakse üksteisega muusika kuulamine, laulmine, pillimäng, muusikalis-rütmiline liikumine, mängud ja tantsud;
- muusikapalade (laulud, palad muusika kuulamiseks, tantsud ja mängud, pillilood) valikul arvestatakse laste huvidega ning ea- ja jõukohasusega.

6.2.6 Valdkond LIIKUMINE (sh ujumine)

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- tahab liikuda ja tunneb liikumisest rõõmu;
- suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel;
- tegutseb aktiivselt üksi ja rühmas;
- mõistab kehalise aktiivsuse olulisust inimese tervisele;
- järgib esmaseid hügieeni- ja ohutusnõudeid
- omandab esmase ujumisoskuse
- osaleb veemängudes
- tunneb rõõmu ja enesekindlust vees olles

Liikumine on lapse igapäevaste mängude ja tegevuste loomulik osa. Läbi liikumise tunnetab laps oma keha, arenevad liigutusoskused ja -võimed. Aktiivne liikumine värskes õhus tugevdab lapse tervist.

Valdkonna Liikumine sisu:

- kehalise kasvatusel alased teadmised: ohutus, enesekontroll ja hügieen
- põhiliikumised
- liikumismängud
- erinevad spordialad
- tants ja rütmika

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- arvestatakse, et põhiliikumised eeldavad igapäevast suunamist: liigutusoskused, liikumisosavus ja teised liikumisvõimed (vastupidavus, jõud, kiirus, paindumus) kujunevad ja arenevad tegevuste regulaarsel kordamisel;
- rikastatakse lapse liikumis- ja tegevusvõimalusi sportlik-arenduslike liikumisviisidega – jalgrattasõit, suusatamine, uisutamine, ujumine jms;
- peetakse oluliseks kõlbeliste põhimõtete ja enesekindluse kujundamist: regulaarsel tegelemisel kehaliste harjutustega kujunevad positiivsed iseloomuomadused;
- suunatakse last oma oskusi, võimeid ja koostööd hindama, kaaslastega arvestama, oma emotsioone kontrollima ja valitsema; mõistma ühe või teise kehalise harjutuse vajalikkust;
- mitmekesistatakse põhiliikumiste, koordineerimise, rühi, tasakaalu, liikumisvõime ja peenmotoorika (täpsus, näo- ja sõrmelihaste kontrollioskus) arendamist ja tagasiside andmist.

6.3 ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUST TOETAVAD ÕPPEMEETODID

6.3.1 VÄÄRTUSKASVATUS

Väärtuskasvatus on lõimitud lasteaia igapäevasesse õppe- ja kasvatustegevusesse. Lasteaed on ühinenud „Kiusamisest vabaks!“ programmiga.

6.3.2 ÕUESÕPE

Lapse tervise ja liikumise edendamiseks rakendab lasteaed erinevaid õuesõppe võimalusi-õppekäigud loodusesse, linnaruumi; spordiüritused ja muud lasteaia üritused õues; vaatlused/uurimine, katsed; poriköök; ühisüritused erinevate huvigruppidega. Lasteaias on õppeaed mille tegevused on lõimitud igapäeva õppe- ja kasvatustegevustega.

Õppeaed

Eesmärk:

- Keskkonnateadlikkuse, säästva eluviisi ja tervise edenduse toetamine lasteaia õppe- ja kasvatustöös.
- Luua koosõppimist ja tegutsemist soodustav keskkond, arendada lapses loovust, ettevõtlikkust ja algatusvõimet.

- Õueala mängu- ja õpivõimaluste täiendamine, mitmekesisemad õuesõppe võimalused.
- Õppeaia tegevuste loimine kõigi arengu-, õppe- ja tegevusvaldkondadega.
- Õppeaia tegevus toetab väärtuskasvatuse põhimõtet- märka- hooli- hoia.
- Õppeaed on jätkusuutlik tegevus, lasteaia igapäevategemiste loomulik osa.
- Koostöö lastevanematega ja teiste huvigruppidega.

Tulemused:

- Laps on saanud praktilisi teadmisi ja kogemusi loodusest ja säästvast eluviisist.
- Laps on saanud teadmisi taimedest, nende kasvamisest ja arengust.
- Laps on saanud teadmisi aiatöödest ja tööriistadest.
- Laps on omandanud käsitsemata tööriistu ja uusi töövõtteid.
- Laps mõistab, miks on järjepidev töö aias vajalik.
- Laps on saanud meeskonnatöö kogemusi ja teab selle tähtsusest.
- Laps oskab väärtustada ja hoida loodust.
- Lapsel areneb loovus, ettevõtlikkus, ilumeel.
- Terved ja rõõmsad lapsed.

6.3.3 MEEDIAKASVATUS

Meediakasvatus toetab ja rikastab õppe- ja kasvatustegevuste valdkondi ning meediakasvatust on võimalik lõimida kõikide õppevaldkondadega (meediamängud, erinevate digivahendite kasutamine, teemapäevad, õppefilmid, multifilmi loomine, aasta raamatu koostamine).

6.3.4 PROJEKTÕPE

Lapsest lähtuva kasvatuse põhimõtteid ja kaasaegset õpikäsitlust toetab lasteaia projektõppe rakendamine.

Projektõpe on õpetaja ja laste vaheline ühine õpi- ja mängutegevus, mis seab keskmesse lastest lähtuva projektiteema ja võimaldab arendada õpioskusi, loovust, koostöö- ja sotsiaalseid oskusi ning annab lapsele eduelamuse. Oluline on protsess, laste loovad ja innovaatilised lähenemisviisid ning probleemilahendused.

Laps-

- osaleb õppe kavandamisprotsessis
- avaldab arvamust
- näitab üles omaalgatust
- teeb valikuid, analüüsib tehtut
- on tegevustes aktiivne
- osaleb praktilistes tegevustes
- omandab läbi enda kogemuste
- on loov
- õpetab kaaslast

Õpetaja-

- märkab laste huvisid
- sõnastab selgelt küsimused/probleemid
- eesmärgistab tegevused/protsessid
- loob õpikeskkonna
- juhendab/suunab laste õppimist
- peamiselt kuulab/vaatleb
- dokumenteerib
- analüüsib toimuvat
- edendab koostööd
- pidev enesetäiendamine

Keskkond-

- kõnetab, kannab vaimust
- toetab õppimist
- teeb õppimise nähtavaks
- aktiveerib loovust
- soodustab suhtlemist
- paindlik, muutuv, avatud
- dokumenteerib

Lapsevanem-

- on kaasatud ühiste väärtuste kujundamisse

6.3.5 LIIKLUSKASVATUS

Liikluskasvatuse eesmärgiks on toetada ning rikastada õppe- ja kasvatustegevuste raames liiklusteemade käsitlemist, omandades oskusi ja teadmisi liikluses ohutult toimetulekuks nii jalakäijana kui jalgratturina.

Liikluskasvatus on lõimitud teiste õppe- ja kasvatustegevuse valdkondadega, n. keel ja kõne, mina ja keskkond, matemaatika, muusika, kunst, liikumine, üldoskused.

6.3.6 ROBOOTIKA

Robootika eesmärgid:

- aitab luua arendava ning kaasaegse õppe-, kasvu- ja mängukeskkonna;
- loob võimalusi laste digipädevuse alusoskuste kujundamisele.

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- tutvub läbi mängu lihtsate programmeerimisvõtetega;
- tunneb rõõmu robotitega tegutsemisest;
- teeb kaaslastega koostööd ja arvestab nendega;
- saab aru põhjus-tagajärg seostest, oskab oma tegevust kavandada, saab aru lihtsatest mehhaanika põhimõtetest;
- areneb lapse loovus, tähelepanelikkus, täpsus, püsivus.

Robotika on lõimitud teiste õppe- ja kasvatustegevuse valdkondadega, n. keel ja kõne, mina ja keskkond, matemaatika, muusika, kunst, liikumine, üldoskused.

7. LAPSE ARENGU HINDAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

Lapse arengu analüüsimine ja hindamine on oluline lapse eripära mõistmiseks, erivajaduste väljaselgitamiseks, positiivse enesehinnangu ja arengu toetamiseks ning õppe- ja kasvatustegevuse kavandamiseks koostöös lapsevanematega. Õpetajad tutvustavad sügisel lastevanemate koosolekul lapsevanematele lapse arengu hindamise põhimõtteid ja korraldust.

Lapse arengu hindamise aluseks on eeldatavad üldoskused, arengu- või õppe- ja kasvatustegevuste valdkondade eeldatavad tulemused vanuseliselt. Rühmaõpetajad (koostöös lapsega tegelevate tugispetsialistidega, liikumis-, muusika- ja ujumisõpetajaga) täidavad lapse arengu jälgimise kaardi 2x õppeaastas (sügisel ja kevadel).

Lapse arengu hindamise tulemused fikseeritakse lapse arengu jälgimise kaardile:

- Aiarühmades lapse arengu jälgimise kaart (Lisa 1);
- Eriühmades lapse arengu jälgimise kaart (Lisa 2);
- Pervasiivsete laste rühmas pervasiivsete laste individuaalse arengu jälgimise kaart (Lisa 3).
- Eesti keele kui teise keele arengu hindamise kaart (Lisa 4).

Eriühmades koostavad sügisel õpetajad koostöös tugispetsialistidega ja lastevanematega lapsele individuaalse arenduskava (edaspidi IAK) (Lisa 6 või Lisa 7).

Lapsevanema soovil koostab õpetaja lapse arengu jälgimise kaardist ja/või lapse kirjaliku lapse arengu kokkuvõtte (Lisa 9).

Lapse arengu kokkuvõtte (Lisa 9) koostab õpetaja ka juhul, kui laps vahetab rühma või muul põhjusel direktori või õppejuhi korraldusel.

Lapse arengu hindamine on osa õppe- ja kasvatusprotsessist, mida viiakse läbi igapäevatoimingutes, vabamängus kui ka pedagoogi suunatud tegevustes.

Õpetajad viivad lapse arengu hindamiseks läbi vaatlusi, selleks analüüsitakse lapse joonistusi jt loovtöid, rakendatakse mängulisi tegevusi nagu “Lapse arengu jälgimise mängu“, Astmed programmi. Lapse arengut kirjeldatakse lapsest lähtuvalt, väärtustades saavutatut ning tunnustades arenemist, lapse toimetulekut, mida laps juba oskab, positiivseid hoiakuid ja huve.

Vähemalt üks kord õppeaastas viib pedagoog lapse arengu hindamiseks ja toetamiseks lapsevanemaga läbi arenguveestluse, mis:

- annab tagasisidet lapse arengust ja õppimise tulemustest;
- selgitab lapsevanema seisukohad ja ootused lapse arengu suhtes.

Lapse arengu hindamise ja arenguveestluse tulemus dokumenteeritakse „Isikuandmete kaitse“ seaduses sätestatud tingimustel. Andmeid (analüüsid, kirjeldused) lapse arengu kohta hoitakse

kõrvalistele isikutele kättesaamatus kohas. Muud lapse arengut puudutavad vaatluslehed, tähelepanekud ja märkused hävitatakse kooli paberipurustajas.

7.1 Lapse arengumapp

Lapse arengu jälgimiseks koostatakse igale lapsele arengumapp. Arengumapp on informatsiooni kogumiseks lapse arengu kohta lasteasutuses, on individuaalne ja lapsega seotud ülestähenduste kogum:

- aitab märgata lapse eripärasid, tugevusi ja arendamist vajavaid valdkondi;
- on lapsele huvitav tutvuda ja analüüsida enda arengut;
- laps saab ise osaleda oma tööde valikul arengumappi;
- on planeerimise ja hindamise vahend lasteaias;
- arengumapp on individuaalse arenguestluse aluseks lapsevanemaga;
- lapsevanemale jääb mälestus lapse kasvamisest lasteasutuses.

Õpetaja poolt koostatud arengumappi lisatakse:

1. Lapse kunsti- ja/või kirjatööd (võib lisada- Laste erinevaid küsitlusi, intervjuusid; laste huvitavatest ütlemistest, arvamustest ja sõnalisest loomingust);
2. Lapse arengu jälgimise kaart;
3. Erivajadustega laste individuaalne arengukava (IAK);
4. Lapse arengu hindamise kokkuvõte Lisa 9;
5. Lastevanematega arenguestluse protokoll Lisa 8;
6. Õpetajate poolt läbi viidud lapse arengu analüüsid (tähelepanekud ja kirjeldused lapse käitumisest, jms).

7.2 Lapse arenguestluste läbiviimise põhimõtted ja korraldus

Üks kuni kaks korda õppeaastas viivad õpetajad läbi lapsevanemaga arenguestluse lapse arengu toetamiseks, kaasates vajadusel tugispetsialiste. Arenguestlus on usalduslik õpetajate ja lastevanemate vaheline vestlus lapse arengut puudutavates küsimustes. Arenguestluse käigus selgitatakse lapsevanemate ja õpetajate ootused, jagatakse teavet lapse toimetulekust, arutatakse lapse arengu eesmärke ning tulemusi, otsitakse koostöövõimalusi lasteaia ja kodu vahel lapse arendamiseks.

Arenguestlus protokollitakse (LISA 8) ja kinnitatakse arenguestlusest osavõtjate poolt allkirjaga. Õpetaja koostab rühma arenguestluste kokkuvõtte õppeaasta sisehindamise tabelisse.

Arenguestluste ettevalmistamisel ja läbiviimisel tuginetakse Tallinna Laagna Lasteaed-Põhikooli „Laste/õpilaste arenguestluste läbiviimise korrale“.

8. LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED (Vajadusel koostatakse IAK või kohandatakse üldoskuste nimekirja)

8.1 ÜLDOSKUSED

MÄNGUOSKUSED

<u>2 aastane</u>	<u>3 aastane</u>	<u>4 aastane</u>	<u>5 aastane</u>	<u>6 aastane</u>	<u>7 aastane</u>
<p>1) mängib või tegutseb eakaaslasega kõrvuti;</p> <p>2) mängib matkimismänge (nuku söötmine taldrikust jm);</p> <p>3) laob klotse üksteise peale täiskasvanu abiga.</p>	<p>1) mängib sageli 2-3 lapsega;</p> <p>2) mängib omal algatusel iseseisvalt kuni 15 min-maha võtta;</p> <p>3) kordab ja jäljendab varasemaid kogemusi lihtsas rollimängus.</p>	<p>1) mängib sageli koos 2-3 lapsega, suheldes kuni 15 minutit, maha võtta;</p> <p>2) mängides jagab mänguasju ja kooskõlastab mängutegevusi.</p>	<p>1) liitub kaaslastega arvestavalt käimasoleva mänguga;</p> <p>2) Järgib mängureegleid;</p> <p>3) etendab/võtab mängudes erinevaid rolle;</p> <p>4) mängib fantaasiamänge;</p> <p>5) organiseerib mängu, määrab reeglid ja kaasab teisi.</p>	<p>1) osaleb ühismängudes, mis nõuavad otsustamist;</p> <p>2) tuleb toime erinevate rollide täitmisega;</p> <p>3) matkib mängus täiskasvanute rolle;</p> <p>4) tuleb toime mängureeglite selgitamisega;</p> <p>5) osaleb äraarvamise mängudes.</p>	<p>1) tunneb mängust rõõmu ning on suuteline mängule keskenduma;</p> <p>2) rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast;</p> <p>3) algatab erinevaid mänge ja arendab mängu sisu;</p> <p>4) täidab mängudes erinevaid rolle;</p> <p>5) järgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada;</p> <p>6) suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele;</p> <p>7) tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlusmängus;</p> <p>8) kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid.</p>

<p>Tunnetus- ja õpioskused</p>	<p><u>2 aastane</u> 1) suudab lühiajaliselt tegutseda ilma täiskasvanu osaluseta; 2) suudab lühiajaliselt kuulata eakohaseid jutukesti; 3) osutab nimetatud esemele.</p>	<p><u>3 aastane</u> 1) plaanib ja organiseerib tegevusi täiskasvanu abiga; 2) tegutseb omaette, täiskasvanu osaluseta; 3) tunneb end ära peegli ees; 4) suudab teha valikuid.</p>	<p><u>4 aastane</u> 1) suudab osaleda rühma ühistööde teostamises; 2) järgib lihtsaid reegleid; 3) plaanib minakeskse kõne abil tegevust ja lahendab probleeme; 4) saab aru mõistatustest ja lihtsamates piltlikest võrdlustest.</p>	<p><u>5 aastane</u> 1) osaleb ühistegevustes röömuga; 2) keskendub huvipakkuvale tegevusele mõnikümne minutit; 3) püüab korrigeerida oma käitumist või tegevust vastavalt täiskasvanu juhistele.</p>	<p><u>6 aastane</u> 1) suudab vestluses oma järjekorda oodata; 2) suudab tegevusele keskenduda vähemalt 20- 30 minutit; 3) kasutab tegevusi planeerides sisekõnet; 4) järgib ühistegevustes reegleid ja suudab neid selgitada.</p>	<p><u>7 aastane</u> 1) saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg), tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna 2) mõtleb nii kaemuslik-kujundlikult kui ka verbaalselt, saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi; 3) tegutseb sihipäraselt, on suuteline keskenduma kuni pool tundi; 4) kavandab ja korraldab oma igapäevategevusi ja viib alustatud tegevused lõpuni; 5) tegutseb uudes olukorras täiskasvanu juhiste järgi; 6) suhtub õppimisse positiivselt – tahab õppida, uurida, esitada küsimusi, avastada ja katsetada; 7) rühmitab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel; 8) kasutab materjali meeldejätmiseks kordamist.</p>
---------------------------------------	--	--	---	--	---	--

Sotsiaalsed- ja enesekohased oskused	<u>2 aastane</u> 1) joob tassist; 2) aitab täiskasvanu l mänguasju ära panna; 3) üritab iseseisvalt süüa; 4) võtab seljast lihtsamaid kinnitusega riideid; 5) leiab rühmas oma käterätiku ja poti; 6) jälgib teisi lapsi ja tunneb huvi nende vastu; 7) teab oma nime; 8) väljendab lihtsaid emotsioone, mis on	<u>3 aastane</u> 1) paneb (vajadusel abiga) selga ja võtab seljast jope, kampsuni, sokid jm. vajab abi nõõpide, paelte, lukkude puhul; 2) paneb oma asjad kokku; 3) meelde tuletamisel tänab, palub, tervitab; 4) küsib wc-sse, tuleb toime kõrvalise abiga; 5) peseb ja kuivatab käsi ja nägu; 6) ütleb küsimise korral oma eesnime	<u>4 aastane</u> 1) paneb jalanõud ise õigesti jalga; 2) tuleb toime riietumisega, vajadusel palub abi; 3) lõpetab ebasobiva käitumise ühe meeldetuletuse peale; 4) palub ja tänab meeldetuletusega, kasutades sõnu “palun”, “tänan”, “aitäh”; 5) tahab olla iseseisev; 6) peseb ja kuivatab käsi ilma abita; 7) tuleb toime tualetis, vajadusel julgeb abi paluda; 8) korrastab vajadusel	<u>5 aastane</u> 1) püüab vastuvõetaval viisil toime tulla tugevate tunnetega; 2) saab hakkama lihtsamate konfliktolukordade lahendamiseks; 3) väljendab oma emotsioone ja oskab neid nimetada (olen kurb, rõõmus jms) 4) püüab oodata oma järjekorda rahulikult; 5) kasutab elementaarseid viisakusreeglid (teretab, tänab, palub);	<u>6 aastane</u> 1) abistab ja kiidab teisi; 2) loob sõprussuhteid teiste lastega; 3) hoiab korras õppe- ja mänguasjad; 4) tunneb ja täidab lauakombeid; 6) seab endale eesmärged ja üritab neid ellu viia; 7) suhtleb eakaaslastega ja täiskasvanutega viisakalt.	<u>7 aastane</u> 1) püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses; 2) tahab ja julgeb suhelda – huvitub suhetest ja tunneb huvi teiste vastu; 3) hoolib teistest inimestest, osutab abi ja küsib seda vajadusel ka ise; 4) osaleb rühma reeglite kujundamisel; 5) oskab teistega arvestada ja teha koostööd; 6) loob sõprussuhteid; 7) saab aru oma-võõrasühine tähendusest; 8) teeb vahet hea ja halva käitumise vahel; 9) mõistab, et inimesed võivad olla erinevad; 10) järgib kokkulepituid reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme; 11) selgitab oma seisukohti. 12) suudab oma emotsioone kirjeldada ning tugevaid emotsioone, nt rõõmu, viha, sobival viisil väljendada; 13) kirjeldab enda häid
---	--	---	---	--	---	---

	tugevad ja vahelduvad ruttu.	7) reageerib lihtsatele juhistele ja korraldustele; 8) püüab lohutada haiget saanud sõpra.	mängu ja töökoha; 9) räägib tunnetest, väljendab oma seisukohti ja mõtteid; 10) püüab vahel teisi abistada ja lohutada.	6) osaleb vestluses, lastes ka teistel rääkida; 7) teab ja püüab järgida rühma reegleid; 8) saab riietumisega iseseisvalt hakkama (va paelte sidumine).		omadusi ja oskusi; 14) oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele; 15) algatab mängu ja tegevusi; 16) tegutseb iseseisvalt ja vastutab oma käitumise eest; 17) teab, mis võib olla tervisele kasulik või kahjulik ning kuidas ohutult käituda; 18) saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused; 9) kasutab erinevaid vahendeid heaperemehelikult ning tegevuse lõppedes koristab enda järelt.
--	------------------------------	---	---	---	--	--

8.2 Valdkond: MINA JA KESKKOND

2 aastane	3 aastane	4 aastane	5 aastane	6 aastane	7 aastane
1) oskab näidata oma kehaosi	1) ütleb küsimise korral oma ees- ja perekonnanime; 2) vastab õigesti küsimusele, kas ta on poiss või tüdruk; 3) teab helkuri kasutamise vajalikkust; 4) oskab nimetada erinevaid ilmastikunähtusi (sajab lund, vihma jne); 5) oskab panna prügi nii ruumis kui looduses prügikasti; 6) nimetab toiduaineid; 7) tunneb ära lille, puud; 8) oskab näidata looma ja linnu kehaosi.	1) nimetab kohti ja esemeid, mis võivad olla ohtlikud; 2) oskab nimetada ruume lasteaias ja teab nende otstarvet; 3) teab, et inimene saab talvel linde ja loomi aidata; 4) oskab käituda tänaval, autos; 5) teab lihtsamaid mõisteid: kõnnitee, sõidutee, sõidukijuht, jalakäija, valgusfoor, kiirabi, päästeauto, politsei, helkur, kiiver, turvavöö, ülekäigurada (sebra). 6) eristab ja nimetab ööd ja päeva.	1) teab oma ees- ja perekonnanime, aadressi, vanemate ja õdede-vendade nimesid; 2) teab oma rahvust, oma keelt ning riigi tähtsamaid sümboleid; 3) oskab kirjeldada lasteaia õueala ning seal kasutatavaid vahendeid; 4) nimetab tervist hoidvaid tegevusi; 5) nimetab toiduaineid, mida tuleb iga päev süüa; 6) selgitab, miks ei tohi võõrastega kaasa minna ning tundmatuid asju ei puutuda; 7) oskab nimetada kõiki aastaaegu ning neid iseloomustada; 8) mõistab, miks on vaja istutada puud ja taimi. 9) oskab käituda tänaval ja ühissõidukis; 10) teab lihtsamate liiklusmärkide tähendusi; 11) teab valgusfoori- ja selle värvide tähtsust	1) teab nädalapäevade järjestust; 2) nimetab oma lasteaia ja rühma nime; 3) teab raha otstarvet; 4) oskab nimetada teisi rahvusi ja keeli; 5) oskab kirjeldada tähtsamate tähtpäevade tähistamist lasteaias; 6) teab, miks on vaja prügi sorteerida; 7) kirjeldab, kuidas hoida enda ja teiste tervist; 8) teab, millised toiduained tekitavad hambauuke; 9) teab ja kirjeldab, kuidas tegutseda ohuolukorras; 10) seostab muutusi looduses aastaegade vaheldumisega ning oskab neid kirjeldada; 11) oskab kirjeldada oma teekonda kodust lasteaeda; 12) soovib osaleda ümbritseva keskkonna korrastamisel; 13) oskab nimetada ja kirjeldada aias ja metsas kasvavaid taimi; 14) nimetab tuntumaid erineva elupaiga ja viisiga	1) tutvustab ja kirjeldab iseennast, enda omadusi, huvisid jms.; 2) kirjeldab oma kodu, perekonda ja peretraditsioone; 3) nimetab ja kirjeldab erinevaid ameteid; 4) nimetab Eesti riiklikke sümboleid ja rahvatraditsioone; 5) mõistab, et inimesed on erinevad ning neil on erinevad vajadused; 6) oskab eristada igapäevaelus tervisele kasulikku ja kahjulikku; 7) julgeb keelduda (ühis)tegevus(t)est, kui osalemine on ennast ja teisi kahjustav või ohtlik; 8) kirjeldab, kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste käitumine võib mõjutada tervist; 9) järgib isikliku hügieeni nõudeid, sealhulgas hammaste hoidmist ja hooldamist; 10) suhtub ümbritsevasse keskkonda hoolivalt ning käitub seda säästvalt;

			<p>11) loetleb tuntumate ametite juurde kuuluvaid töövahendeid;</p> <p>12) oskab nimetada tuttavaid loomi, kirjeldada nende välimust ja öelda, kus nad elavad.</p>	<p>loomi ning kirjeldab nende välimust.</p>	<p>11) kirjeldab kodukoha loodust, tuntumaid taimi, seeni ja loomi;</p> <p>12) kirjeldab loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites: ööpäev, nädal, aastaring;</p> <p>13) selgitab, miks on valgus, temperatuur, vesi, muld ning õhk taimedele, loomadele ja inimestele tähtsad;</p> <p>14) selgitab ilmastikunähtuste sõltuvust aastaegadest, öö ja päeva vaheldumisest;</p> <p>15) mõistab ja märkab enda ja teiste tegevuse mõju ja tagajärgi keskkonnale;</p> <p>16) kirjeldab ohutut käitumist või liiklemist kodus, veekogul, tänaval, lasteaia territooriumil,-jm.;</p> <p>17) oskab kaardistada oma koduteed;</p> <p>18) teab jälakäijatele mõeldud liiklusmärke;</p>
--	--	--	--	---	---

8.3 Valdkond: KEEL JA KÕNE

2 aastane	3 aastane	4 aastane	5 aastane	6 aastane	7 aastane
<p>1) Suhtleb täiskasvanuga esemetega tegutsemise ajal, kasutab suheldes mitteverbaalseid vahendeid (osutamist) koos üksikute sõnadega. Suhtleb 1-2 sõnaliste lausetega nii mängus kui igapäevategevustes;</p> <p>2) kasutab nimi- ja tegusõnu, ase- ja mäarsõna (siia, seal, nii);</p> <p>3) saab aru lihtsatest korraldustest ja täidab neid: anna..., võta..., pane..., jm; vastab täiskasvanu küsimustele</p>	<p>1) osaleb dialoogis;</p> <p>2) loeb peast või kordab järele 1-2 realist luuletust,</p> <p>3) kommenteerib enda ja /või kaaslaste tegevust 1-2 lausega.</p> <p>4) on omandanud põhilise osa keele häälikutest ja grammatilisest struktuurist, kõneleb seostatult, kasutades keele grammatilisi vorme;</p> <p>5) oskab vastata küsimustele: Kus? Mida teeb? Keerab ükshaaval raamatulehti;</p> <p>6) nimetab tegevusi pildil;</p>	<p>1) oskab öelda ees – ja perekonnanime</p> <p>2) jutustab kahekolme lausungiga lihtsa jutukese läbielatud või nähtud sündmusest. mõistab täiskasvanu poolt ette jutustatud teksti</p> <p>3) kasutab 3-5 sõnalisi lauseid, sh koond ja rindlauseid</p> <p>4) mõistab ja kasutab lihtsamaid üld- ja liiginimetusi (loomad, sõidukid jne)</p> <p>5) eristab häälikut häälikute reas</p>	<p>1) suudab jutustada 3 – 5 lausungiga sündmuses oma elus, nähtud või kuulnud jutus;</p> <p>2) teab peast liisusalme ja luuletusi.</p> <p>3) reastab lihtsama pildiseeria ja jutustab selle järgi;</p> <p>4) moodustab grammatiliselt õigeid lauseid;</p> <p>5) hääldab õigesti kõiki emakeele häälikuid;</p> <p>6) suudab määrata hääliku olemasolu sõnas;</p> <p>7) märkab ja oskab parandada vigu teiste kõnes;</p> <p>8) tunneb ja kirjutab mõningaid tähti ja kirjutab oma nime;</p>	<p>1) jutustab isiklikest kogemustest ja oskab oma joonistust kirjeldada;</p> <p>2) suunab kõnega kaaslaste tegevust, annab hinnangut;</p> <p>3) oskab tuletada sõnu (triip – triibuline jne).</p> <p>4) kirjutab loetavalt oma nime;</p> <p>5) tunneb enamuse tähtedest;</p> <p>6) oskab hääldada, määrata hääliku olemasolu ja asukohta sõnas (v.a häälikuühenditega sõnad);</p> <p>7) oskab sünteesida häälitud sõna</p>	<p>1) tuleb toime nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega suhtlemisel; arvestab kaasvestleja ja suhtlemise paigaga;</p> <p>2) saab aru kuuldu sisust ja suudab sellele sobivalt reageerida;</p> <p>3) suudab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda;</p> <p>4) jutustab pildi, kuulnud teksti või oma kogemuse alusel, annab edasi põhisisu ja olulised detailid, vahendab ka oma tundeid;</p> <p>5) kasutab kõnes liitlauseid;</p> <p>6) kasutab kõnes kõiki käände- ja pöördevorme ainsuses ja mitmuses;</p> <p>7) valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara ja suudab vajadusel ise sõnu moodustada;</p> <p>8) hääldab oma kõnes ja etteöeldud sõnade kordamisel õigesti kõiki emakeele häälikuid;</p> <p>9) tunneb tähti ja veerib kokku 1–2-silbilisi sõnu, tunneb kirja pildis ära mõned sõnad;</p> <p>10) kirjutab joonistähedega 1–2-silbilisi sõnu õigesti järjestatud ühekordsete tähtedega;</p> <p>11) teab peast emakeelseid luuletusi ja laule.</p>

mis? kes? kus? ühe või kahesõnalise ütlusega. 4) Hääldeb õigesti mõnda üksikut sõna. 5) valib ja vaatab pildiraamatut; täiendab täiskasvanu juttu, osutamisega pildile või üksiku sõna ütlemisega pildi kohta					
--	--	--	--	--	--

Täielik keelekümbelrühm, TKK tulemused (5.-7. aastased)	Esimese õppeaasta esimene poolaasta	Esimese õppeaasta teine poolaasta	Teise õppeaasta esimene poolaasta	Teise õppeaasta teine poolaasta
Kuulamine	* Reageerib adekvaatselt lihtsamatele eestikeelsetele korraldustele või palvetele, täidab lihtsaid käsklusi.	* Reageerib eri tegevustes kasutatavatele lihtsamatele korraldustele. * Kuulab ja mõistab kõnet, mis on suhtlussituatsiooni ja	* Suudab jälgida täiskasvanu eestikeelset pikemat seletust ja selle järgi tegutseda. * Tunneb ära uued õpitud sõnad/mõisted ja väljendid ning saab neist aru.	* Osaleb täiskasvanu suunatud pikemas vestluses vabal teemal. * Saab aru kuuldu sisust ning suudab sellele sobivalt reageerida.

	<ul style="list-style-type: none"> * Tunneb tuttavas kontekstis ära lihtsamad õpitud sõnad ja väljendid ning saab neist aru. * On eesti keeles juhendatud tegevustes püüdlik: kuulab, mängib, kordab öeldut kooris ja üksinda. * Kordab õpetaja palvel meelsasti uusi sõnu ja väljendeid. * Kuulab huviga muinasjuttu, juttu või mõnda dialoogi. Aimab tuttavate sõnade ja õpitud väljendite ning illustratsioonide toel jutu sisu. 	<ul style="list-style-type: none"> kontekstiga vahetult seotud. * Mõistab eestikeelseid lihtsamaid küsimusi. * Kuulab eestikeelset ettelugemist või jutustamist ning tunneb ära kuuldule vastavad pildid. * Tunneb aktiivselt huvi asjade nimetuste vastu. 	<ul style="list-style-type: none"> * Suudab pikemaajaliselt kuulates keskenduda tundmatule, aga lihtsale tekstile. 	<ul style="list-style-type: none"> * Mõistab etteloetud või jutustatud eestikeelse eakohase ilukirjandusliku teksti põhisisu. * Suudab keskenduda keerulisema eakohase teksti kuulamisele. * Suudab jälgida lasteetendust või - filmi ja saab aru tegelaste kõnest.
Kõnelemine	<ul style="list-style-type: none"> * Kasutab elementaarseid viisakusväljendeid: <i>Tere, head aega, aitäh, palun!</i> * Kordab järele õpitud sõnu ja fraase ning kasutab neid tuttavates situatsioonides: <i>Palun aita! Palun ... Kas</i> 	<ul style="list-style-type: none"> * Kasutab õpitud viisakusväljendeid erinevates suhtlussituatsioonides: <i>Tere hommikust; Head isu! Palun vabandust.</i> * Pöördub õpetaja poole enamasti eesti keeles, kasutab õpitud fraase ja väljendeid. 	<ul style="list-style-type: none"> * Algatab eesti keeles vestlust. Kasutab mängukaaslastega suheldes meelsasti eesti keelt. * Keelekasutus on spontaanne ja loomulik (moodustab lihtsamaid fraase ja lihtlauseid). * Kasutab kõnes lihtminevikku. 	<ul style="list-style-type: none"> *Kõneleb õpitud sõnavara piires, algatab erinevatel teemadel vestlust nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega ja oskab vestlust lõpetada. * Oskab rääkida endast ja oma perest. Vestleb endale olulistel teemadel.

	<p><i>tohib võtta? Kas tohib minna? Tule siia!</i> jne.</p> <p>* Kordab tuttava tähendusega sõnu, hääldab õigesti.</p> <p>* Kordab järele õpitud sõnu ning kasutab neid tuttavate esemete, tegevuste ja omaduste nimetamisel.</p> <p>* Osaleb aktiivselt hommikuringis ja kasutab koos õpetajaga sealset rutiinset sõnavara: poiste ja tüdrukute hulk, tuju, ilm.</p> <p>* Saab küsimustest aru ja vastab õpitud sõnavara piires ühe sõna või lihtsa sõnaühendiga küsimustele: <i>Kes see on? Mis on sinu nimi? Kui vana sa oled? Mis sul on? Mis värvi?</i> jne.</p> <p>* Teab vastavalt rühma õppekavale peast mõnda laulu, liisusalme ja luuletust.</p> <p>* Saab aru läbitud teemade raames õpitud</p>	<p>* Kasutab igapäevatoimingutega seoses erinevaid eestikeelseid fraase.</p> <p>* Kasutab eesti keelt rutiintegevustes ja oskab oma vajadustest rääkida: <i>Ei taha. Tahan pissile. Tahan juua. Mul on külm. Toit on hea, see maitseb mulle. Mina sõin ära. Mul on valmis. Mina olen riides. Ma olen valmis. Kus on minu ...? Ma ei tea.</i></p> <p>* Tunneb huvi asjade nimetuste vastu, küsib sõnade tähendusi.</p> <p>* Osaleb aktiivselt hommikuringis ja kasutab sealset rutiinset sõnavara: poiste ja tüdrukute hulga võrdlemine (<i>rohkem/vähem</i>), nädalapäevad, <i>täna on... tuju, ilm.</i></p> <p>* Teab vastavalt rühma õppekavale peast rühmas õpitud laule, liisusalme ja luuletusi.</p>	<p>* Räägib oma tunnetest ja kogemustest. * Väljendab oma mõtteid ja arvamusi, põhjendab – <i>sellepärast, et...</i></p> <p>* Näitab üles huvi suhtlemise vastu ega karda luua kontakti eesti keelt rääkivate inimestega.</p> <p>* Annab oma sõnadega edasi jutustuse sisu.</p> <p>* Kasutab kõnes mõningaid vastandsõnu (<i>pikk/lühike, uus/vana</i> jne)</p> <p>* Osaleb aktiivselt hommikuringis ja kasutab sealset rutiinset, laiendatud sõnavara: poiste ja tüdrukute hulga võrdlemine (<i>rohkem/vähem</i>), nädalapäevad, <i>täna on..., homme on..., eile oli... tuju, ilm.</i></p> <p>* Teab vastavalt rühma õppekavale peast laule, liisusalme ja luuletusi ning esitab neid ilmekalt.</p>	<p>* Vastab küsimustele täislausel ja oskab ise küsimusi esitada.</p> <p>* Osaleb aktiivselt hommikuringis ja kasutab sealset rutiinset, laiendatud sõnavara ning julgeb võtta hommikuringi juhtimisel õpetaja rolli: poiste ja tüdrukute hulga võrdlemine (<i>mitme võrra vähem/rohkem</i>), nädalapäevad (<i>lisanduvad üleile ja ülehomme</i>), tuju (põhjendab oma tuju: <i>sellepärast, et...</i>), ilm (kasutab väljendeid <i>vihmane, tuuline</i>)</p> <p>* Kasutab kõnes liitlauseid ning mõningaid iseloomuomadusi ja hinnanguid väljendavaid omadussõnu.</p> <p>* Tunneb ära riimuvad sõnad, moodustab lihtsaid riime.</p> <p>* Saab aru lihtsamatest mõistatustest ja naljadest.</p> <p>* Selgitab eakaaslastele eesti keeles mängureegleid.</p> <p>* Teab vastavalt rühma õppekavale peast laule, liisusalme ja luuletusi ning esitab neid ilmekalt.</p>
--	--	---	---	--

	<p>sõnadest (rühma õppekava): <i>osutab piltidele/esemetele; kasutab läbitud teemade raames õpitud sõnu aktiivselt.</i></p>	<p>* Osaleb lavastusmängudes jõukohase päheõpitud tekstiga. * Vastab küsimustele lühikese täislausega. * Oskab skeemi või süžeeiliste piltide toel lühikesi jutte ümber jutustada. * Saab aru läbitud teemade raames õpitud sõnadest (rühma õppekava): <i>osutab piltidele /esemetele; kasutab läbitud teemade raames õpitud sõnu aktiivselt.</i></p>	<p>* Osaleb lavastusmängudes jõukohase päheõpitud tekstiga. * Saab aru läbitud teemade raames õpitud sõnadest: <i>osutab piltidele/ esemetele; kasutab läbitud teemade raames õpitud sõnu aktiivselt.</i></p>	<p>* Osaleb lavastusmängudes jõukohase päheõpitud tekstiga, valib intonatsiooni vastavalt tegelaskujule ja situatsioonile. * Koostab lihtsamaid dialooge ja mängib omaloodud lavastusmänge.</p>
<p>Lugemise ja kirjutamise alused</p>	<p>* Tunneb kirjapildis ära oma nime ja leiab selle teiste nimede hulgast.</p>	<p>* Tunneb ära oma nime kirjapildi ja jäljendab seda. * Tunneb kirjapildi järgi ära, missugused sõnasildid ja raamatud on eesti keeles.</p>	<p>* Tunneb kirjapildis ära oma nime ja mõned eestikeelsed sõnad. * Kirjutab oma nime joonistähedega. * Oskab seinasõnastikust leida sõna ja ühendada selle pildiga. * Laob seinasõnastiku abil sõnu.</p>	<p>* Tunneb eesti keele häälikuid ja tähti. * Tunneb huvi eesti keeles lugemise ja kirjutamise vastu. * Laob häälimise järgi eestikeelseid sõnu. * Loeb kokku lühemaid eestikeelseid sõnu. * Lahendab seinasõnastiku abil lihtsamaid ristsõnu.</p>

<p>Eesti kultuuri tutvustamine</p>	<ul style="list-style-type: none"> * Oskab laulda mõnda tuntud eesti lastelaulu. * Tunneb ära Eesti lipu ja nimetab lipuvärve. 	<ul style="list-style-type: none"> * Tunneb eesti rahvussümboleid: Eesti lippu, rahvuslille ja -lindu. * Osaleb rahvakalendri tähtpäevade tähistamisel. * Oskab mängida eestikeelset laulumängu (ringmängu). 	<ul style="list-style-type: none"> * Teab, mis riigis ta elab ning nimetab pealinna. * Nimetab eesti rahvussümboleid (suitsupääsuke, rukkilill). * skab laulda mõnda tuntud eesti rahvalaulu ja tantsida lihtsamat rahvatantsu. * Teab eesti rahvakalendri tähtpäevi. 	<ul style="list-style-type: none"> * Nimetab lisaks kodulinnale veel 2–3 suurema Eesti linna nime. * Tunneb pildil ära oma linna vaatamisväärsusi. * Tunneb ära eesti rahvarõivad. * Tunneb huvi Eestis tähistatavate rahvakalendri tähtpäevade vastu ning nimetab vähemalt kolm tähtpäeva. * Teab mõnda eesti lastekirjanikku, nende teoseid ja lastekirjanduse tegelasi (mida on õppekava raames tutvustatud). * Tunneb Eesti kaarti, oskab näidata pealinna asukohta, oma kodulinna jne. * Tunneb ära Eesti hümnit ning teab, kuidas hümnit ajal käituda. Oskab laulda peast hümnit esimest salmi.
---	--	---	---	--

8.4 Valdkond: MATEMAATIKA					
2 aastane	3 aastane	4 aastane	5 aastane	6 aastane	7 aastane
<p>1) näeb ja leiab esemetes erinevusi (suur ja väike);</p> <p>2) rühmitab esemeid ühe sarnase tunnuse (värvus, kuju või suurus) alusel.</p>	<p>1) asetab esemeid sisse, peale, alla ja kõrvale;</p> <p>2) rühmitab esemeid ühe etteantud tunnuse (värv, kuju, suurus) alusel hulgaks;</p> <p>3) näeb ja leiab esemetes erinevusi (suur - väike, peenike - paks, pikk-lühike);</p> <p>4) loendab nelja piires ja tunneb arvude rida 4-ni.</p>	<p>1) kasutab tagasõnu (all, peal, ees, sees, taga)</p> <p>ruumisuhete tähistamiseks;</p> <p>2) laob detaile suuruse järgi;</p> <p>3) saab aru võrdlusastmest (ilus, ilusam, kõige ilusam; suur, suurem, kõige suurem);</p> <p>4) sorteerib esemeid rühmadesse ühe etteantud tunnuse järgi (värv, kuju, suurus);</p> <p>5) nimetab ringi, ruutu, kolmnurka;</p> <p>6) loendab viie piires ja tunneb arvude rida 5ni.</p>	<p>1) järjestab esemeid pikkuse, laiuse, kõrguse järgi;</p> <p>2) oskab näha ja nimetada 3-5 eseme ühist tunnust;</p> <p>3) oskab kasutada ajamõisteid (eile, täna, homme);</p> <p>4) tunneb ja nimetab vähemalt 8 värvust;</p> <p>5) järjestab esemeid suuruse, pikkuse, laiuse ja kõrguse järgi; maha, oli topelt</p> <p>5) näeb ja oskab kirjeldada ruudu ja ristküliku sarnasusi ja erinevusi ning leida sarnaseid kujundeid ümbritsevast;</p> <p>6) võrdleb esemete hulki ning otsustab, mida on rohkem kui, vähem kui.</p> <p>7) tutvub arvudega 10-ni.</p>	<p>1) võrdleb arve (on suurem kui, on väiksem kui);</p> <p>2) oskab vähendada ja juurde panna 1 - 3 piires;</p> <p>3) nimetab arve 1-10;</p> <p>4) loendab hulga elemente 1 -10-ni;</p> <p>5) oskab esile tuua erinevaid ja sarnaseid tunnuseid;</p> <p>6) oskab esemed olulise tunnuse järgi grupeerida;</p> <p>7) mõõdab pikkust, laiust, kõrgust kokkulepitud mõõtevahendiga;</p> <p>8) järjestab esemeid raskuse ja paksuse järgi.</p>	<p>1) määrab esemete hulga ühiseid tunnuseid ja jaotab esemeid kahe erineva tunnuse järgi;</p> <p>2) võrdleb hulki, kasutades mõisteid rohkem, vähem, võrdselt;</p> <p>3) teeb 12 piires loendamise teel kindlaks esemete arvu, teab arvude 1-12 järjestust ja tunneb numbrimärke ning oskab neid kirjutada;</p> <p>4) liidab ja lahutab 5 piires ning tunneb märke +, -, =;</p> <p>5) koostab kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukesi;</p> <p>6) järjestab kuni viit eset suuruse järgi (pikkus, laius, kõrgus jm);</p> <p>7) rühmitab esemeid asendi ning nähtusi ja tegevusi ajatunnuse järgi;</p> <p>8) kirjeldab enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteerub ruumis, õuealal ja paberil;</p> <p>9) oskab öelda kellaaega täistundides;</p> <p>10) nimetab nädalapäevi, kuid, aastaaegu, teab oma sünnikuud ja -päeva;</p> <p>11) mõõdab esemete pikkust kokkulepitud mõõduühikuga (samm, pulk, nöörvms);</p> <p>12) eristab enamkasutatavaid raha- ning mõõtühikuid (euro, meeter, liiter, kilogramm) ja teab, kuidas ning kus neid ühikuid kasutatakse;</p> <p>13) leiab erinevate kujundite hulgast ringi, kolmnurga, ristküliku, ruudu ning kera ja kuubi, kirjeldab neid kujundeid.</p>

	5) leiab erinevate esemete hulgast palju ja üks. 6) kompimise-veeretamise ga eristab ümmargusi ja kandilisi esemeid.	7) võrdleb kahte eset suuruse, pikkuse ja laiuse järgi.		9) paneb kokku kahe hulga esemeid ja liidab. 10) võtab ühest hulgast esemeid ära ja lahutab. 11) rühmitab kujundeid vormi, suuruse, värvuse vm järgi.	
--	---	---	--	---	--

8.5 Valdkond: KUNST

2 aastane	3 aastased	4 aastased	5 aastased	6 aastased	7 aastased
1) kritseldab pliiatsitega; 2) osaleb meelsasti kunstitegevustes.	1) hoiab rasvakriiti, pliiatsit pöidla ja sõrmega; 2) kasutab mitmesuguseid töövahendeid: pintsel, pliiats, kriit, jm.; 3) veeretab, mudib ja venitab savi ning plastiliini; 4) leiab samasuguse	1) kleebib detaile, kujundeid; 2) lõikab läbi pabeririba; 3) hoiab pliiatsit õigesti käes; 4) värvib piirjoonte sees; 5) käsitseb iseseisvalt voolimismaterjali, veeretab erinevaid kujundeid; 6) nimetab ja tunneb põhivärve (punane, kollane,	1) kasutab töövahendeid: pintsel, pliiats, käärid; 2) lõikab, voldib lihtsaid kujundeid, voolib kujukesi; 3) kasutab joonistusvahendeid liigse surveta; 4) joonistab äratuntavalt maja, inimest, puud jm. 5) Võrdleb heledamaid ja tumedamaid värvi toone.	1) lõikab välja lihtsamaid kujundeid; 2) oskab joonistada kujundeid; 3) voolib loovalt; 4) oskab kasutada pliiatsiteritajat; 5) murrab paberi kokku joont mööda.	1) leiab ümbritseva vaatlemisel erinevaid detaile, objekte ja nendevahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud viisil; 2) väljendab joonistades, maalides, voolides ja meisterdades meeleolusid ja fantaasiaid; 3) kasutab kunstitöö loomiseks erinevaid vahendeid; 4) kujutab inimesi neile iseloomulike tunnuste kaudu; 5) keskendub alustatud tegevusele ja loob oma kunstitöö; 6) loob esemeid erinevaid tehnikaid ja materjale kasutades ning räägib nende otstarbest;

	<p>vormi ja värviga eseme.</p> <p>5) Leiab ümbritsevas juhendamisel toel sinise, kollase, punase ja rohelise värvi.</p> <p>6) Kaunistab ruumilisi ja tasapinnalisi esemed.</p> <p>7) Kasutab voolimismaterjale õpetajat jälgendades.</p> <p>8) Tõmbab pintsliga erineva suunaga jooni.</p> <p>9) Trükib näpuvärvidega.</p> <p>10) kortsutab ning rebib iseseisvalt paberit.</p>	<p>sinine, roheline, must, valge).</p>	<p>6) Kujundab õpetajaga koos tähtpäevakaardi.</p> <p>7) Muudab voolimismaterjalide kuju.</p> <p>8) Ühendab voolitud detaile omavahel.</p> <p>9) Valib meilepäraseid meisterdamisvahendeid.</p>		<p>7) koostab ise või valib tööst lähtuvalt sobivad motiivid või vahendid eseme kaunistamiseks;</p> <p>8) kirjeldab kunstiteoseid, nende värve ja meeleolu.</p>
--	---	--	---	--	---

8.6 Valdkond: MUUSIKA

2 aastane	3 aastane	4 aastane	5.aastane	6 aastane	7aastane
<p>1) tunneb rõõmu kuulatavast laulust või muusikapalast;</p> <p>2) kuulab ja jälgib õpetaja laulu;</p> <p>3) mängib õpetaja ettenäitamisel lihtsamaid löökpille.</p>	<p>1) oskab muusika saatel sooritada matkivaid liigutusi: kass, koer, jm.;</p> <p>2) liigub koos õpetajaga vastavalt muusika iseloomule;</p> <p>3) püüab õpetajaga kaasa laulda.</p>	<p>1) laulab vabalt voolava häälega;</p> <p>2) alustab, lõpetab laulu teistega üheaegselt;</p> <p>3) liigub vastavalt muusika iseloomule;</p> <p>4) liigub ringis üksi, paaris;</p> <p>5) kasutab lihtsaid tantsuelemente (galopp, sulghüpped);</p> <p>6) kordab liisusalme ja luuletusi.</p> <p>7) oskab kasutada lihtsamaid löökpille: kõristid, kõlapulgad, tamburiin jms.;</p>	<p>1) laulab ilmekalt, püüab laulda intonatsiooniga;</p> <p>2) õppeaasta lõpuks laulab iseseisvalt mõnda aasta jooksul õpitud laulu;</p> <p>3) liigub vastavalt muusika tempo kiirenemisele või aeglustumisele;</p> <p>4) kuulab muusikat ja oskab seda iseloomustada (lõbus, kurb, kõrge, madal jne);</p> <p>5) mängib erinevaid rütmipille (triangel, marakas jne.).</p>	<p>1) laulab ilmekalt erineva iseloomuga laule (vaikselt, valjult, kiirelt, aeglaselt);</p> <p>2) julgeb esineda üksi solistina;</p> <p>3) oskab tantsusamme ja kasutab neid erineva iseloomuga tantsudes: rõhksamm, hüpaksamm, galopp;</p> <p>4) oskab välja mõelda uusi liigutusi laulumängude juurde;</p> <p>5) tantsib polkasammuga;</p> <p>6) oskab kirjeldada muusika iseloomu;</p>	<p>1) laulab ilmekalt loomuliku häälega ja vaba hingamisega;</p> <p>2) laulab eakohaseid rahva- ja lastelaule nii rühmas/ansambelis kui ka üksi;</p> <p>3) suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikat iseloomustada;</p> <p>4) eristab kuulmise järgi laulu ja pillimängu;</p> <p>5) eristab tämbri ja kõla järgi õpitud pille;</p> <p>6) mängib eakohastel rütmi- ja meloodiapillidel õpitud lauludele ja instrumentaalpaladele lihtsaid kaasmänge;</p> <p>7) mängib lastepillidel ja oskab mängida ka pilliansambelis;</p> <p>8) liigub vastavalt muusika meeleolule;</p> <p>9) väljendab ennast loovalt muusikalis-rütmilise liikumise kaudu.</p>

				7) mängib rütmi- ja meloodiapillidel , mängib ansambli	
--	--	--	--	--	--

8.7 Valdkond: LIIKUMINE

2 aastane	3 aastane	4 aastane	5.aastane	6 aastane	7aastane
<p>1) tunneb rõõmu aktiivsest kehalisest tegevusest;</p> <p>2) viskab ja veeretab palli;</p> <p>3) jookseb palli või rõnga järel;</p> <p>4) ronib ja roomab üle ja läbi väikeste takistuste;</p> <p>5) kõnnib abiga trepist üles ja alla;</p> <p>6) oskab sooritada ettenäitamisel lihtsamaid liigutusi: plaksutamise, põlve plaks, kükk.</p>	<p>1) kõnnib trepist üles ja alla;</p> <p>2) viskab täiskasvanul e palli, lööb seisvat palli jalaga;</p> <p>3) kõnnib paaris;</p> <p>4) kõnnib üle takistuse;</p> <p>5) roomab koordineeritult käte- ja jalgade abiga;</p> <p>6) sooritab põhiliikumisi; teeb harjutusi ettenäitamise ja juhendamise järgi ühises tempos-maha õpetaja ja kaaslastega.</p>	<p>1) sõrmemängu ajal liigutab iga sõrme;</p> <p>2) kõnnib ja jookseb kooskõlastatud käte ja jalgade liikumisega;</p> <p>3) kõnnib tasakaalupingil;</p> <p>4) ronib varbseinal vahelduva sammuga;- maha</p> <p>5) viskab palli paaris;</p> <p>6) hüppab paigalt kaugust;</p> <p>7) sooritab põhiliikumisi kombinatsioonid es ja õpitud harjutustes;</p> <p>8) sooritab koordinaatsiooni, tasakaalu ja osavust arendavaid harjutusi.</p>	<p>1) kasutab põhiliikumisi aktiivses kehalises tegevuses ja mängudes;</p> <p>2) valitseb oma keha ning sooritab tasakaalu, painduvust, osavust arendavaid harjutusi;</p> <p>3) seisab ja hüppab ühel jalal, kõnnib päkal, kannal, jala sise- ja välisküljel;</p> <p>4) mängib kollektiivseid võistlusmänge;</p> <p>5) õpitud tegevustes kasutab ohutuid liikumisviise;</p> <p>6) kasutab spordi – ja mänguväljakute vahendeid sihipäraselt;</p> <p>7) oskab liikumises kasutada raskemaid elemente: ees ja külggalopp, hüppaksamm.</p>	<p>1) käsitseb mängu ja spordivahendeid juhendatud aktiivsetes tegevustes ja loovmängudes;</p> <p>2) säilitab dünaamilistes harjutustes tasakaalu;</p> <p>3) ronib varbseinal ja vahelduva sammuga ja täidab lisaulesandeid;</p> <p>4) püüab, viskab, pörgatab palli;</p> <p>5) hüppab kaugust hoojooksult ja paigalt;</p> <p>6) teab ja kasutab mõisteid õpitud terminoloogia piires, n. kõhuli lamang, harkiste, jms.</p>	<p>1) keskendub sihipäraseks kehaliseks tegevuseks;</p> <p>2) peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutusreeglitest, valides sobivad paigad ja vahendid;</p> <p>3) sooritab põhiliikumisi pingevabalt, nii et liigutused on koordineeritud, rütmilised;</p> <p>4) sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid harjutusi;</p> <p>5) säilitab tasakaalu paigal olles ja liikumisel;</p> <p>6) kasutab harjutuste sooritamisel mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt;</p> <p>7) matkib täiskasvanut harjutuste sooritamisel;</p> <p>8) sooritab üheaegselt kaaslasega rütmiliikumisi;</p> <p>9) liigub vastavalt enda tekitatud rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga;</p> <p>10) kasutab liikumisel erinevaid vahendeid (lindid, rätikud, rõngad, suusad, kelgud jne).</p> <p>11) mängib sportlike elementidega mängu (korvpall, jalgpall jne);</p> <p>12) peab kinni kokkulepitud mängureeglitest;</p> <p>13) nimetab erinevaid spordialasid ja Eesti tuntumaid sportlasi.</p>

9. LAPSE KOOLIVALMIDUSE HINDAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

Koolivalmidus on valmisolek minna üle mänguliselt põhitegevuselt õpitegevusele. Koolivalmidus koosneb füüsilisest, vaimsest ja sotsiaalsest aspektist. Omavahel põimudes ja üksteisest sõltudes moodustavad nad terviksüsteemi, mis aitavad lapsel toime tulla õppimise ja keskendumisega. Lapse valmisolek õpingute alustamiseks kujuneb samm-sammult kogu koolieelse ea jooksul. Valmisoleku kujunemist mõjutavad nii sünnipärasead eeldused ja võimed kui ka kasvukeskkond, milles laps elab ja areneb.

Füüsilise arengu seisukohalt on olulised:

- lapse tervislik seisund, sellest olenevad lapse koormustaluvus ja töövõime;
- lapse üldfüüsiline areng, liikumisaktiivsus ja vastupidavus;
- lapse oskus valitseda oma liigutusi ja liikumist;
- lapse motoorne areng – käelihaste tegevus ning käe ja silmade koostöö.

Vaimse arengu seisukohalt on olulised:

- kuidas laps oma teadmised ja oskused esile toob, kuidas ta oskab neid kasutada,
- kuidas ta lahendusteni jõuab jms;
- lapse vaatlusoskus (oskus kuulata ja uurida, koondada tähelepanu);
- lapse kujutlused ruumist ja ajast (orienteerumine ajas ja ruumis);
- lapse oskus järjestada, rühmitada, võrrelda (loogiline mõtlemine) jms;
- lapse kõne, väljendus- ja jutustamisoskus;
- lapse oskus tajuda detaile ja tervikut, üldistada; tajude eristusvõime ja mõtestatus.

Sotsiaalse arengu seisukohalt on olulised:

- lapse soov õppida ja omandada uusi teadmisi;
- lapse igapäevane käitumine (on omandanud tavalised käitumismallid);
- lapse oskus ja iseseisvus seada eesmärgi ja ülesandeid;
- lapse tahe täita täiskasvanu nõudmisi.

Lapse koolivalmiduse kujunemist jälgitakse õpetajate poolt lapse arengu analüüsimise käigus kogu koolieelse perioodi. Kõik saadud tulemused dokumenteeritakse.

Koolivalmiduse hindamine toimub arengu analüüsimise põhjal, millest antakse tagasisidet lapsevanemale. Erirühmades toetatakse koolivalmiduse hindamisel lapse individuaalses arenduskavas (IAK) seatud eesmärkide tulemustele.

Koolivalmiduskaart vormistatakse Lisa 5 või Lisa 5A.

Koolivalmiduskaart registreeritakse ja arhiveeritakse vastavalt kooli asjaajamiskorrale. Koolivalmiduskaardi allkirjastavad selle koostamisel osalevad isikud: direktor, rühmaõpetajad ja lapsevanem (eeskostja).

Koolivalmiduskaart väljastatakse lapsevanemale või lapse eestkostjale.

Lapsevanemat nõustatakse koolipikenduse küsimuses ja koolipikendust saavatele lastele töötatakse välja individuaalne arenduskava.

Lasteaia õppekava läbinule väljastab direktor tunnistuse.

10. ERIVAJADUSTEGA LAPSE ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

Laps, kelle võimed, tervislik seisund või muud omadused (sh liikumis-, kõne, meele- või kognitiivne puue, emotsionaalsed ja käitumisraskused, üld- või eriandekus) erinevad sedavõrd, et tavapärase õpikeskkond ning õppe- ja kasvatusprotsess ei toeta tema võimete arengut piisavalt, on arenguliste erivajadustega või andekas laps. Lapse varajane erivajaduse või andekuse määramine ning vastav arendustegevus tagab lapsele edasise arengu ja õppimise.

Erivajadustega lapse arengu toetamise korraldus:

- Sügisperioodil (septembrikuu jooksul) selgitatakse välja arenguliste erivajadustega ja andekad lapsed, jälgides kõiki arengulisi valdkondi.
- Lapsele koostatakse individuaalne arenduskava (edaspidi IAK) nendes valdkondades, milles laps vajab abi ja individuaalset arendamist. IAK koostamisel ja elluviimisel osaleb kogu lapse arengut toetav meeskond (edaspidi LAT meeskond) – rühmaõpetajad, liikumis- ja muusikaõpetaja, tugispetsialistid, vajadusel juhtkonna esindaja.
- Plaanid seostatakse lapse arengu analüüsiga.

10.1 Lapse arengu hindamine, varajane sekkumine ja toetamine

Laste arengut toetavad tingimused püütakse tagada kolmetasandiliselt, kus iga eelnev tasand on baasiks järgneva tasandi tõhusaks toimimiseks.

Tabel. Lapse arengut toetavad tasandid

Tasand	Tegevused	Teostajad	Soovitused
I Märkamine ja esialgne toetamine	<ul style="list-style-type: none"> • Laste arengu jälgimine rühmas; • Võimaliku mahajäämuse, eripärasuse või andekuse õigeaegne avastamine; • Lapsevanema kaasamine probleemi olemuse selgitamiseks/nõustamine; 	<ul style="list-style-type: none"> • Rühmaõpetajad ; • Muusika- ja liikumisõpetajad; • Spetsialistid (logopeed, eripedagoog) 	Õpetajate koostöö erivajadusega lapsega, suutlikkus märgata ja soov toetada teistest erinevat last.
II Erivajaduse hindamine, täpsem vajaduste	<ul style="list-style-type: none"> • Toimuvad täiendavad uuringud, mille käigus hinnatakse konkreetse lapse arengutaset; 	<ul style="list-style-type: none"> • Lapse perearst; • Erinevad meditsiini eriala spetsialistid; • Logopeed; • Eripedagoog; 	Enne erispetsialistide kaasamist toimub vajadusel LAT

väljaselgitamine, nõustamine	<ul style="list-style-type: none"> • Pedagoogilis-psühholoogiline hindamine; • Vajadusel erivajadusega lapse suunamine nõustamiskomisjoni; • Vajadusel soovitatakse lapsel pöörduda uuringuteks eriarstide (silma-, kõrvaarst, neuroloog) poole; 	<ul style="list-style-type: none"> • Rühmaõpetajad ; • Liikumis-, ujumis- ja muusikaõpetajad; • Lapsevanemad; • Juhtkond; 	<p>meeskonnaga täpsustav rühma- ja /või lasteaiasisene olukorra hindamine (korduv ja täpsem lapse käitumise vaatlus erinevates tingimustes, last ja tema kasvukeskkonda puudutava lisateabe kogumine, lapse võimete ja oskuste analüüs).</p> <p>Kõik last puudutavad küsitlused, vaatlused, uuringud viiakse läbi ainult lapsevanema nõusolekul.</p>
III Lapse arengu tasemele vastav õpetuse sekkumine	<p>Arengukeskkonna kujundamisel arvestatakse last uurinud spetsialistide ja/või nõustamiskomisjoni soovitusi ning lapsevanemate soove ja arvamusi;</p> <p>Individualiseerimise võimalusteks on:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Individuaalne lähenemine rühmaõpetajate, õpetaja abide ja abiõpetajate poolt; • Tegevuste individualiseerimise 	<p>LAT meeskond; Rühmaõpetajad; Muusika-, ja liikumis- ja ujumisõpetajad; Juhtkond; Lapsevanemad;</p>	<p>Kogutud teabe põhjal leitakse erivajadusega lapsele ja perele sobiv sekkumise viis.</p>

	ne ja diferentseerimine; • Õppe- ja kasvatustegevuse mahu optimeerimine; • Vajadusel tugiisiku teenuse rakendamine; • Lapsevanema kaasamine arendustegevusse; • Vajadusel individuaalse arenduskava koostamine ja rakendamine;		
--	--	--	--

10.2 Lapse arengu toetamise meeskond

Erivajadusega lapse arengu toetamisel tegutsetakse ühtse meeskonnana.

Tagamaks erivajadusega lapsele parima arengukeskkonna loomise, kaasatakse vajadusel arendustegevusse LAT (lapse arengu toetamise) meeskond. LAT meeskond toetab erivajadustega laste probleemide lahendamist ja arengu toetamist. LAT meeskonna kutsub kokku rühmaõpetaja ettepanekul õppejuht, kaasates vajadusel erinevaid tugispetsialiste (eripedagoog, logopeed, füsioterapeut, direktor, jt).

Meeskonna partneriks on lapsevanemad, kes annavad oma panuse nii IAK koostamisel kui elluviimisel. Lapsevanem jagab oma kogemusi lapse tegutsemise, käitumise ja suhtlemise iseärasustest kodus. Lapsega tegelevad õpetajad ja tugispetsialistid nõustavad vajadusel lapsevanemaid ja pereliikmeid.

10.3 Meeskonnaliikmete tegevussuunad erivajadusega lapse toetamisel

Rühmaõpetajad:

- Märkavad lapse probleemi, peavad lapse kohta vaatluspäevikut, kuhu fikseerivad kirjalikult lapse positiivsed ja negatiivsed situatsioonid, konfliktid, lahendused jm olulise.
- Analüüsivad lapse arengu analüüsi tulemusi ja situatsioone, toimunud lahendusi, toetamist võimalusi jm olulist.
- Pöörduvad lapsevanema poole, teavitavad probleemist, selgitavad koduse olukorra, kaasavad lapsevanema koostööle lapse toetamiseks.
- Arutavad probleemi LAT meeskonnaga ja otsivad koos lahendusi.
- Teavitavad lasteaia juhtkonda lapsega seotud probleemidest.
- Suhtuvad erivajadusega lapsesse mõistvalt, väldivad negatiivseid hoiakuid.

- Kujundavad või loovad lapse (laste) turvalise keskkonna.
- Koostavad vajadusel lapse arengu hindamise kokkuvõtte (Lisa 10).
- Osalevad IAK koostamisel ja elluviimisel.

Lapsevanem:

- Jagab oma kogemusi lapse tegutsemise, käitumise ja suhtlemise iseärasustest kodus.
- Vahendab infot erinevatelt lapsega tegelenud spetsialistidelt, arstidelt jne.
- Osaleb IAK koostamisel ja elluviimisel kodustes tingimustes IAK-s kirjeldatud soovitude kohaselt.
- Hoiab meeskonna liikmetega kontakti ja huvitub lapse edusammudest ning tegevustest lasteaias.

Logopeed:

- Uurib lapse kõnet ja tunnetuslike protsesside arengutaset.
- Kujundab ja arendab lapse kõnet kui peamist suhtlusvahendit.
- Jälgib erivajadusega lapse arengut rühmas ja soovitab uusi arendamisvõtteid ja vahendeid.
- Nõustab rühmaõpetajaid ja lapsevanemaid.
- Osaleb rühma koosolekutel, aruteludes, vestlusingides ja arenguestlustes.
- Osaleb IAK koostamisel ja elluviimisel.
- Teeb ettepanekuid eriarstide konsultatsioonidele suunamiseks ning vormistab vajalikud väljavõtted ja kõne iseloomustused.
- Annab teavet juhtkonnale.

Eripedagoog:

- Märkab, uurib ja hindab lapse erivajadusi.
- Uurib, hindab, kirjeldab ja arendab erivajadustega lapse psüühilisi protsesse, kõnet, käitumist, õpioskuseid jm.
- Jälgib erivajadusega lapse arengut rühmas ja soovitab uusi arendamisvõtteid ja vahendeid.
- Nõustab rühmaõpetajaid ja lapsevanemaid.
- Osaleb rühma koosolekutel, aruteludes, vestlusingides ja arenguestlustes.
- Osaleb IAK koostamisel ja elluviimisel.
- Teeb ettepanekuid eriarstide konsultatsioonidele suunamiseks ning vormistab vajalikud väljavõtted ja lapse arenguga / erivajadusega seotud iseloomustused.
- Annab teavet juhtkonnale.

Muusikaõpetaja:

- Jälgib last muusikalistes tegevustes.
- Äratab huvi muusika, selle kuulamise ja musitseerimise vastu.
- Aktiviseerib positiivseid aistinguid ja emotsioone läbi muusikaliste impulsside.
- Toetab rütmi- ja kuulmistaju arengut.
- Osaleb IAK koostamisel ja elluviimisel.

Liikumis- ja ujumisõpetaja, füsioterapeut:

- Jälgib lapse liikumismustreid ja kehalise aktiivsuse muutusi.
- Aktiveerib ja toetab last liikumistegevustes.
- Toetab üldfüüsilist arengut.
- Osaleb IAK koostamisel ja elluviimisel;
- Nõustab rühmaõpetajaid ja lapsevanemaid.

Tervishoiutöötaja:

- Jälgib regulaarselt erivajadusega laste tervist.
- Vajadusel annab esmaabi ja suunab perearstile.
- Nõustab vajadusel lapsevanemat ja õpetajaid lapse terviseprobleemide osas.

Õppejuht:

- Koordineerib ja juhib LAT meeskonnatööd.
- Tutvub lapsega, teeb oma tähelepanekud rühma töökorraldusest.
- Nõustab rühma meeskonda, pakkudes erinevaid lahenduse võimalusi.
- Osaleb vajadusel IAK-de koostamisel.
- Informeerib lasteasutuse direktorit tekkinud probleemidest ja teeb ettepanekuid nende lahendamiseks.

Direktor:

- Osaleb vajadusel aruteludes, vestlusringides.
- Võimaldab LAT meeskonna liikmetele ja erirühma õpetajatele täiendkoolitusi.
- Vajadusel muudab töökorraldust, tagab tugiisiku olemasolu jms. lähtuvalt seadusandlusest.
- Leiab võimalusi vajalike tehniliste vahendite soetamiseks.
- Suunab vajadusel lapsevanema nõustamiskomisjoni.

10.4 Erineva keelelise ja kultuurilise taustaga lapse toetamise põhimõtted

Õpetajad toetavad erineva keele- ja kultuuritaustaga peresid eesti keele ja kultuuri tutvustamisel ning väärtustamisel.

Lasteaias on loodud erineva keele- ja kultuuritaustaga perede lastele keelekümblusrühm, mis töötab täieliku keelekümblus põhimõtetel.

Võimalusel korraldatakse erineva keele- ja kultuuritaustaga lastele eesti keele õpet, kasutades nii keelekümbluse metoodilisi võtteid kui ka individuaalset tööd, diferentseeritud õppemeetodeid või näitlikustamist. Keeleõppe toetusse kaasatakse ka lapse pere. Rühma meeskond teeb kõik, et last aktiviseerida keelelisel suhtlemisel.

Teistele rühma ja lasteaia kaaslastele omakorda tutvustatakse lapse päritolumaa kultuuri ja kombeid. Erinevat kultuuri- ja keeletausta peetakse väärtuseks. Lapsed kasvavad vastastiku mõistmise ja sallivuse õhkkonnas. Last omavahelist suhtlemist suunatakse teadlikult, et nii muukeelsel lapsel kui tema rühmakaaslastel tekiks vajadus suhelda omavahel eesti keeles võimalikult intensiivselt.

Muukeelse lapse eesti keele ja kõne areng fikseeritakse kaks korda õppeaastas eesti keele kui teise keele arengu hindamise kaardile (Lisa 4).

10.5 Andekate laste toetamise põhimõtted

Andekad lapsed saavad õppeprotsessis vajadusel rohkem, keerulisemaid ja süvenemist nõudvaid (lisa)ülesandeid. Last suunatakse ise teavet otsima ja seda hiljem rühmakaaslastega jagama.

Andekatele lastele koostatakse IAK.

10.6 Individuaalse arenduskava põhimõtted ja koostamine

Individuaalne arenduskava (edaspidi IAK) on kirjalik dokument, mis määrab kindlaks lapse arengulisi erivajadusi arvestava õpetuse individuaalsed eesmärgid ja eriabi teenused, mis on vajalikud õppe- kasvatuseesmärkide saavutamiseks.

Individuaalne arenduskava koostatakse ja rakendatakse:

- 1) kõikidele erirühma lastele;
- 2) lapsele, kelle võimetest, tervise seisundist, keelelisest ja kultuurilisest taustast ning isiksuseomadustest tingitud arenguvajaduste toetamiseks on vaja teha muudatusi või kohandusi lapse kasvukeskkonnas (mängu- ja õppevahendid, ruumid, õppe- ja kasvatusmeetodid jm) või rühma tegevuskavas;
- 3) arengu- või õppevaldkondades, mis vajavad suuremat tähelepanu, tuginedes lapse arengu jälgimise analüüsile;
- 4) üheks õppeaastaks.

Individuaalse arenduskava rakendamisel on neli etappi:

1. Lapse arengutaseme esialgne analüüsimine – hindamisperiood
 - Rühmaõpetajad ja meeskonnaliikmed hindavad septembris rühma lapsi. Hindamise aluseks on Tallinna Laagna Lasteaed-Põhikool lasteaia õppekavas esitatud lapse arengu eeldatavate tulemuste üldoskused ja pädevused ning arengu- või õppetegevuste valdkondade tulemused.
 - Vajadusel koguneb LAT meeskond, kes arutab laste arengut.
2. Lühi- ja pikaajaliste eesmärkide püstitamine lapse arendamiseks
 - IAK koostamine, vormistamine ja allkirjastamine kõikide osapoolte poolt.
3. Õpetamine ja arendamine ning oluliste muutuste fikseerimine lapse arengu analüüsimisel.
 - Õppeperioodi kestel teevad LAT meeskonnaliikmed pidevalt koostööd ja edastavad infot.
4. Hinnangu andmine lapse saavutustele
 - Kokkulepitud perioodi lõpus teevad IAK koostajad ja õppetegevuses osalejad analüüsi ja kokkuvõtte IAK rakendamisest, arengukeskkonna sobivusest ja lapse edasistest vajadustest.
 - Kokkuvõtte IAK toimimisest teeb rühmaõpetaja lapsevanematega arenguvestlusel, vajadusel kaasab arenguvestlusele teised LAT meeskonnaliikmed.

LISA 1- Lapse arengu jälgimise kaart sõime-ja aiarühmadele;

LISA 2- Lapse arengu jälgimise kaart erirühmadele;

LISA 3- Pervasiivsete laste individuaalse arengu jälgimise kaart.

Individuaalse arenduskava vorm on ühtne, IAK võib koostada, kas

- arenguvaldkondade alusel (Lisa 6);
- õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade alusel (Lisa 7).

11. LAPSEVANEMATEGA KOOSTÖÖ PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

Lasteasutuse pedagoogid teevad lapsevanemaga lapse arengu toetamiseks koostööd, mis põhineb dialoogil, vastastikusel usaldusel ja lugupidamisel.

Pedagoog teavitab regulaarselt lapsevanemat lapse arengust ja õppimisest ning õppe- ja kasvatustegevuse korraldusest. Pedagoog loob lapsevanemale võimalused saada tuge ja nõu õppe- ja kasvatusküsimustes.

Lapsevanemal võimaldatakse osaleda õppe- ja kasvatusprotsessi kavandamises ja läbiviimises ning anda tagasisidet lasteasutuse tegevusele.

Koostöös lastevanematega arutatakse läbi nii lasteaia kui rühma õppe- ja kasvatustöö eesmärgid kui põhimõtted. Iga aasta septembris kooskõlastatakse lapsevanemate ja õpetajate ootused ning eesmärgid läbi rühma tegevuskava.

Lastevanematel on võimalus osaleda lasteaed-põhikooli hoolekogu töös. Hoolekogu koosolekud toimuvad vastavalt hoolekogu tööplaanile.

12. ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD

Õppekavade rakendumise analüüsimine ja arendamine on pidev protsess. Selleks tuleb sisehindamise käigus süstemaatiliselt jälgida õppekavade rakendumist ning lähtuvalt rakendumise analüüsist arendada ja täiendada õppekava. Olulisel kohal on pedagoogide vaheline koostöö.

Lasteaia õppekava rakendamist analüüsitakse vastavalt sisehindamiskorrale üks kord aastas – õppeaasta lõpus.

Lähtuvalt õppekava rakendumise analüüsist koostatakse lasteaia õppekava arendustööplaani, mis on ära toodud kooli üldtööplaanis.??? Õppekava arendamiseks moodustatakse töörühmad, kes esitavad õppekava muudatused ja täiendused vastavalt õppekava arendustöö plaanis esitatud tähtajale.

Lasteaia õppekava muudatused kooskõlastatakse õppenõukogu ja hoolekoguga ning kinnitatakse direktori käskkirjaga.

Lisa 2 LAPSE ARENGU HINDAMISE KAART ERIRÜHMADELE

Nimi:

Sünniaeg:

Tuli lasteaeda:

Tabeli täitmise aeg (ajad):

ENESETEENINDAMINE

Nr	Vanus Tegevus	2-a		3-a		4-a		5-a		6-a		7-8-a	
		S	K	S	K	S	K	S	K	S	K	S	K
	Söömine												
1.	Söök ise lusikaga ja joob tassist												
2.	Kallab väikesest kannust jooki klaasi												
3.	Söök kahvliga												
	Pesemine												
1.	Peseb seebiga käed ja näo												
2.	Kuivatab käed iseseisvalt												
	WC kasutamine												
1.	Läheb/küsib õigeaegselt WC-sse ja ei vaja seal abi												
2.	Püsib kuiv päevase magamise jooksul												
	Riietumine												
1.	Paneb jalanõud jalga												
2.	Võtab ise riided seljast												
3.	Riputab oma riided nagisse												
4.	Paneb selga lihtsamad riided												
5.	Teab riietel eesmist poolt												
6.	Paneb kindad kätte												
7.	Teeb lahti oma riiete nööbid												
8.	Nööbib kinni oma riided												
9.	Riietub ise, tulles toime kõigi eest kinnitatavate riietega												
10.	Seob kingapaelu												
	Muud eneseteenindamisega seotud toimingud												
1.	Neelab sülg												
2.	Kammib oma juukseid												
3.	Nuuskab ise nina												
4.	Korjab kokku oma mänguasjad												

Märkused:

Lisa 4 EESTI KEELE KUI TEISE KEELE ARENGU HINDAMISE KAART

(täidavad õpetajad pärast lapse arengu analüüsi)

Üldandmed lapse kohta

Nimi:

Sünniaeg:

Lasteasutus:

Rühma liik:

Kodune keel(ed):

1. Õpetajate tähelepanekud ja soovitused

Õppe- ja kasvatustegevuse valdkonnad	Lapse tugevad küljed (oskused)	Arendamist vajavad küljed (soovitused)
Üldoskused		
Keel ja kõne		
Mina ja keskkond		
Matemaatika		
Kunst		
Muusika		
Liikumine		

2. Kõne uuringu tulemused

Valdkonnad	Lapse tugevad küljed	Arendamist vajavad küljed, soovitused
Kõnesoov ja suhtlemine		
Kõne mõistmine		
Hääldus/sõnavara/laused		
Jutustamine		

3. Teiste spetsialistide arvamused ja soovitused

--

4. Lapsevanema arvamus

--

5. Kokkuvõte ja soovitus tugiteenuste rakendamiseks

--

6. Rakendatavad tugiteenused

Tugiteenus	Tugiteenuse osutajad

7. Rakendatud tugiteenus(t)e tulemuslikkus

Tugiteenuse osutaja	Hinnang	Soovitused

--	--	--

8. Kokkuvõte ja ettepanekud

--

Kuupäev:

Lapsevanem:

Erivajadustega laste tugiteenuste koordineerija (või direktor):

Lisa 5 LAPSE KOOLIVALMIDUSKAART

Lapse ees- ja perekonnanimi:

Sünniaeg:

Lasteasutus: Tallinna Laagna Lasteaed-Põhikool

Lasteasutuses viibitud aeg

Laps on käeline.

Emakeel on keel.

Üldoskuste areng
Mänguoskused
Tunnetus- ja õpioskused
Sotsiaalsed- ja enesekohased oskused

Mina ja keskkond
Keel ja kõne
Matemaatika
Kunst
Muusika
Liikumine

Koolieelses lasteasutuses rakendatud tugiteenused

Kokkuvõte lapse koolivalmidusest	
Lapse arengu tugevad küljed	Arendamist vajavad küljed
Muu, mis väärrib esiletoomist	

Allkirjad ja kuupäevad:

Direktor:

Õpetajad:

Lapsevanem:

Lisa 5A LAPSE KOOLIVALMIDUSKAART

Lapse ees- ja perekonnanimi:

Sünniaeg:

Lasteasutus: Tallinna Laagna Lasteaed-Põhikool

Lasteasutuses viibitud aeg

Laps on käeline.

Emakeel on keel.

<p>Tunnetus- ja õpioskused <i>(tähelepanu, tajuvõime, mälu, mõtlemine)</i> <i>(õpihuvi, tegevuse planeerimine, töövõime, ülesannete mõistmine ja täitmine, koostöö, töötamise iseseisvus/abi, töö analüüs)</i></p>
<p>Sotsiaalsed ja mänguoskused</p>
<p>Kõne areng / kommunikatiivsed oskused</p>
<p>Üldfüüsiline areng <i>(peen- ja üldmootorika)</i></p>
<p>Eneseteenindusoskused</p>

<p>Koolieelses lasteasutuses rakendatud tugiteenused</p>
<p> </p>

<p>Kokkuvõte lapse koolivalmidusest</p>	
<p>Lapse arengu tugevad küljed</p>	<p>Arendamist vajavad küljed</p>
<p>Muu, mis väärib esiletoomist</p>	

Allkirjad ja kuupäevad:

Direktor:

Õpetajad:

Eripedagoog/logopeed:

Lapsevanem:

Lisa 6 INDIVIDUAALNE ARENDUSKAVA

ajavahemikul:

1. Üldosa:

Lapse nimi:

Sünniaeg:

Diagnoosid ja puude raskusaste:

PÕHJENDUS: (nt: spetsialistide hinnang lapse füüsilisele, kommunikatiivsele, kognitiivsele ja sotsiaalsele arengutasemele, nõustamiskomisjoni või isikliku rehabilitatsiooniplaani soovitus, õpetaja kirjeldus lapse arenguvaatluse tulemusena).

Varasem arengulugu, lapse arengutaseme kirjeldus ja analüüs antud ajahetkel:

2. Arendustegevuse üldised tingimused ja eesmärgid.

Isiklikus rehabilitatsiooniplaanis fikseeritud tingimused ja vajalikud teenused lapsele:

Koolieelse lasteasutuse keskkonna kohandamine: ruum ja vahendid, õpetajate töövormid, spetsialistide teenused, tugiisiku võimaldamine jne:

KIRJELDA PRAEGUST RÜHMA (asjad, vaip jms), LASTEAIA ÜLDIST (KÕIK TEG-D I KORRUSEL), RUUMIDESSE LIGIPÄÄS TAGATUD, FÜSIO ruum, eriped ruum (madratsid), basseini olukord, tugiisiku kohta jm

Arendustöö üldeesmärgid (miks, mis suunas ja kuhu soovitakse jõuda).

Iga valdkonna kohta eraldi üks kõige üldisem eesmärk!

Lapsevanema ülesanded/viisid, mille kaudu ta saab oma lapse arengule kaasa aidata:

- 1.
- 2.
- 3.

3. Oskuste kirjeldus arenguvaldkondade kaupa

Arenguvaldkonnad	Eesmärgid	Tegevused	Märkused
Tunnetustegevused			
Sotsiaalsed oskused			
Kommunikatsioon			
Motoorika			
Eneseteenindus			

Õpetaja kohandab rühmale planeeritavad tegevused ja vahendid vastavalt erivajadusega lapse arengutasemele iga nädalateema ulatuses. Nädalaplani on selleks lisatud lapse jaoks eraldi lahter „individualiseerimine“

IAK koostajad/osalejad (sh. lapsevanemad)	Amet	Allkiri
1.		
2.		
3.		
4.		
Kinnitatud:		

4. IAK kokkuvõte (perioodi lõpus).

Saavutatud individuaalsed eesmärgid ja omandatud oskused:

--

Edasise arendustegevuse põhisuunad:

--

Korduva hindamistegevuse vajadus:

Tagasiside meeskonnaliikmetelt, sh lapsevanematelt:

--

Hinnang IAK toimimisele:

--

Kuupäev:

Osalejad:

Lasteasutus: TALLINNA LAAGNA LASTEAED-PÕHIKOOL

Lisa 7 INDIVIDUAALNE ARENDUSKAVA

ajavahemikul:

1. Üldosa:

Lapse nimi:

Sünniaeg:

Diagnoosid ja/või puude raskusaste:

PÕHJENDUS: (nt: spetsialistide hinnang lapse füüsilisele, kommunikatiivsele, kognitiivsele ja sotsiaalsele arengutasemele, nõustamiskomisjoni või isikliku rehabilitatsiooniplaani soovitus, õpetaja kirjeldus lapse arenguvaatluse tulemusena).

Varasem arengulugu, lapse arengutaseme kirjeldus ja analüüs antud ajahetkel:

--

2. Arendustegevuse üldised tingimused ja eesmärgid.

Isiklikus rehabilitatsiooniplaanis fikseeritud tingimused ja vajalikud teenused lapsele:

--

Koolieelse lasteasutuse keskkonna kohandamine: ruum ja vahendid, õpetajate töövormid, spetsialistide teenused, tugiisiku võimaldamine jne:

KIRJELDA PRAEGUST RÜHMA (asjad, vaip jms), LASTEAIA ÜLDIST (KÕIK TEG-D I KORRUSEL), RUUMIDESSE LIGIPÄÄS TAGATUD, FÜSIO ruum, eriped ruum (madratsid), basseini olukord, tugiisiku kohta jm

Arendustöö üldeesmärgid (miks, mis suunas ja kuhu soovitakse jõuda).

--

Lapsevanema ülesanded/viisid, mille kaudu ta saab oma lapse arengule kaasa aidata:

1.
2.
3.

3. Oskuste kirjeldus õppetegevuse valdkondade kaupa

Õppetegevus	Eesmärgid	Tegevused	Märkused
Mina ja keskkond	1. 2. 3.		
Keel ja kõne	1.		

	2. 3.		
Matemaatika	1. 2. 3.		
Kunst	1. 2. 3.		
Muusika	1. 2. 3.		
Liikumine	1. 2. 3.		
Üldoskused	Eesmärgid	Tegevused	Märkused
Mäng			
Sotsiaalsed oskused			
Enesekohased oskused			

Õpetaja kohandab rühmale planeeritavad tegevused ja vahendid vastavalt erivajadusega lapse arengutasemele iga nädalateema ulatuses. Nädalaplani on selleks lisatud lapse jaoks eraldi lahter „individualiseerimine“.

IAK koostajad/osalejad (sh. lapsevanemad)	Amet	Allkiri
1. 2. 3. 4.		
Kinnitatud:		

4. IAK kokkuvõte (perioodi lõpus).

Saavutatud individuaalsed eesmärgid ja omandatud oskused:

--

Edasise arendustegevuse põhisuunad:

--

Korduva hindamistegevuse vajadus:

Tagasiside meeskonnaliikmetelt, sh lapsevanematelt:

--

Hinnang IAK toimimisele:

--

Kuupäev:

Osalejad:

Lisa 8 ARENGUVESTLUSE PROTOKOLL

1. Arenguestlus toimus

.....

(millal? kp, kellaaeg, kus?)

.....koh
ta.

(lapse/õpilase nimi ja sünniaeg)

2. Arenguestlusel osalesid

.....

.....

.....

.....

.....

(lapsevanema, õpetaja ja teiste osalejate nimed)

3. Arenguestluse aluseks olid

.....

.....

.....

.....

.....

(ankeetide, dokumentide ja muu materjali loetelu)

4. Lapse arengu hetkeseisu lühikirjeldus (kõigi osapoolte arvamuse põhjal)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. Lapse arengu lähieesmärkide määratlemine (lapse edasise arendamise/toetamise eesmärgid ja põhimõtted)

.....

...

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. Koostöövõimalused (kodu+lasteaed-põhikool) lapse arendamisel/toetamisel

.....
...
.....
...
.....
...
.....
...
.....
...
.....

7. Lapsevanema tagasiside arenguvestluse kohta

.....
....
.....
....
.....
....

.....
.....

(lapsevanema allkiri)

(õpetaja(te) allkiri)

Lisa 9 LAPSE ARENGU HINDAMISE KOKKUVÕTE

Lapse ees- ja perekonnanimi:

Sünniaeg:

Lasteasutus: Tallinna Laagna Lasteaed-Põhikool

Tunnetus- ja õpioskused
Sotsiaalsed ja mänguoskused
Kõne areng / kommunikatiivsed oskused
Üldfüüsiline areng
Eneseteenindusoskused

Koolieelses lasteasutuses rakendatud tugiteenused

Kokkuvõte lapse toimetulekust

Allkirjad ja kuupäevad:

Direktor:

Pedagoog:

Lapsevanem: